

NORRINGEN

2021

KAMRATFÖRENINGEN NORRA SKÅNINGAR

Medlemsblad 3-4

REDAKTION:

Bertil Håkanson (red), Jerker Westdahl, Claes-Göran Andersson,
Jan Appelqvist, Peter Ranvert och Lars Johansson.

ISBN 978-91-977910-2-1

Åhus Tryckeri 2021

Äntligen ser vi ljuset i tunneln.

Råttans år verkar gå mot sitt slut vilket även 2021 gör. Efter många om och men hävde regeringen restriktionerna i slutet av september och folket får börja röra på sig igen. Samtidigt bör alla göra det med förstånd och viss försiktighet. Smittan har inte försvunnit och lär inte heller göra det, utan spruta nr 3, 4, 5 osv lär behövas tas framgent för att vi ska klara av alla muterade varianterna av Coronan.

Om Corona-viruset var ett vanligt virus som spreds för egen maskin eller om det var konstruerat i Kina och medvetet spreds kan man också fundera på. Det verkar trots allt som att västvärlden drabbades hårdast både på det mänskliga planet och i krassa ekonomiska termer. Visst drabbades många kineser, men det tycks inte bekymra den kinesiska statsledningen något nämnvärt. Vad än den WHO-kommission som undersöker ursprunget kommer fram till, kommer resultatet att ifrågasättas, inte minst av storpolitiska skäl. Vad som verkligen hände får vi nog aldrig riktigt veta.

Med start under sommaren har vi trots detta äntligen kunnat genomföra lite gemensam verksamhet. De sammanslagna årsmötena för 2019 och 2020 gick av stapeln i början av augusti följt av Döbelnsdagen i september. Höstmötet genomfördes för första gången i Stora Kronohusets förnämliga lokaler. 40 kamrater kunde träffas för att äta en god lunch och sedan lyssna på stf C P7, Norringen övlt Magnus Olsson, som berättade om P7 kommande uppbyggnad mot att återigen bli en brigad. Av de efterföljande kommentarerna att döma var det ett mycket uppskattat arrangemang.

Det känns skönt att återuppbyggnaden av försvaret åtminstone har kommit igång. Utvecklingen i omvärlden tyder på att vi egentligen redan sedan ett antal år tillbaka befinner oss i ett tillstånd som jag vill kalla ”KK2” (Kalla kriget 2). Men många vapensystem är uppgraderade till m/2020-talet och verkar både via internet och på många andra olika och nya sätt. Runt halvårsskiftet strulade plötsligt kassasystemet på COOP i Sverige och liknande problem dök upp hos andra företag i flera länder. Några drabbade lär ha betalat sig ur problemen medan andra, tack och lov, lät bli. Dessa problem lär ha producerats i en ”fabrik” i Ryssland. Om det har skett med eller utan Putins goda minne vill jag låta vara osagt. Det finns dock ett rykte som hävdar att det utväxlades ett samtal mellan Washington och Moskva och att Moskva själva fick förmånen att stänga ner ”produktionen” vid fabriken i fråga. Vad som än hände efter samtalet, så var strulet plötsligt borta.

Hela västvärlden och delar av öst är i dag otroligt beroende av alla de IT-system som omger oss och som vanligtvis gör livet enklare. Men samtidigt är systemen uppenbarligen alltför lätta att hacka sig in i för att antingen störa, stjäla uppgifter (personliga eller företagsinformation) eller helt slå ut. Skandalen med Transportstyrelsens informationer om bland annat personer med hemliga identiteter m.m. som plötsligt var på driven har vi väl ännu inte glömt.

Vi läser dagligen om problemen med elförsörjningen, inte minst för södra Sverige. Vad vi

som konsumenter måste betala för den ström som till slut kommer fram lär vi upptäcka på de kommande elräkningarna. Det lär inte bli en rolig läsning. När sedan regeringen slår knut på sig själva när de ska hantera kalkbrytningen på Gotland, skogsavverkningar och andra tillstånd för den livsviktiga svenska basindustrin tar man sig för pannan. Här behöver vi sannerligen ingen yttre fiende för att ställa till det för folkförsörjningen. Ibland får man känslan av att det finns en och annan trojansk häst även på hög nivå i vårt land.

De handelskrig som nu förekommer varierar mycket, både i omfattning och avseende vilka som är inblandade. Bristen på halvledare som har uppstått, möjligen beroende på pandemin, orsakar strul jorden runt för många olika industrier där inte minst Volvo är drabbade. Även produktionen av värmepumpar har drabbats blev jag varse när den som jag beställde i somras ännu inte har anlänt. Även flyktingströmmarna används i någon form av krigföring. Ett tydligt exempel är att Belarus nu medvetet slussar flyktingar genom landet fram till gränsen mot Polen och därmed EU. Detta är ännu en metod att belasta västvärlden.

Nu behöver tyvärr inte alla konflikter härstamma direkt från våra ostliga grannar. Nyligen uppstod en konflikt med USA, Storbritannien och Australien på ena sidan och Frankrike på den andra. Ämnet var en ny försvarspakt mellan de tre förstnämnda och i kläm kom en gigantisk ubåtsaffär mellan Australien och Frankrike. Vem såg den konflikten komma??? Fast indirekt har även denna händelse en koppling till vad som sker långt i öster, dvs Kina.

Nog om detta. Tack och lov finns det ett antal officerare och inte minst Norringar som fortfarande stretrar på i selen. Alla för att bidra till att ställa ett och annat till rätta igen i den Försvarsmakt som nu är på väg framåt och uppåt igen. De behövs verkligen inom alla de förmågor som är nödvändiga för att få alla ”system av system” att fungera vilket är så signifikativt för en väl sammansatt försvarsmakt. Detta samma gäller även inom vår egen verksamhet där jag särskilt vill nämna vår vice ordförande, Claes Göran Andersson, nestorn som ständigt jobbar på och som kommer med nya idéer och tankar som för vår verksamhet framåt. Stort tack till dig!

Vi, som återigen fick förtroendet att leda föreningen ett år till, ser nu fram emot julmötet som i år är uppgraderat till Jubileumsmiddag då det är 210 år sedan som Kungl. Norra Skånska Infanteri Regementet sattes upp. Förhoppningsvis ska vi inte sköljas över av en ny våg av Coronan som sätter några käppar i (h)julen för oss att kunna träffas igen innan tomten kommer.

Från oss alla i styrelsen till er alla i kamratföreningen säger jag

God Jul och ett Gott Slut

på detta nådens år som vi förhoppningsvis kan fira tillsammans med nära och kära utan distansering och under vår devis

Ära, Skyldighet och Vilja!

Er tillgivne ordförande Jerker Westdahl

IN MEMORIAM

Följande medlemmar har avlidit:

Birger Bengtsson	Maglehem
Kaj Johansson	Kristianstad
Bertil Williamsson	Ängelholm
Tore Lundström	Klippan
Sven Augustsson	Kristianstad
Lena Friberg	Kristianstad
Knut Sjunnesson	Vellinge
Greta Andersson	Kristianstad
Jane Rosander	Åhus
Marie Louise Colliander	Kristianstad
Maj-Britt Sehlin	Kristianstad
Maria Karlstedt	Kristianstad
Håkan Waernulf	Åhus
Erik Nilsson	Kristianstad
Ingvar Hansson	Huddinge
Torsten Brandt	Kristianstad
Olle Wannehag	Färlöv
Ronny Agrell-Kronkvist	Arkelstorp
Anders Bojs	Kristianstad
Jan Åström	Ängelholm
Gert Lindell	Stockholm
Kjell Kristiansson	Malmö
Göran Svensson	Spanien (2016)
Bertil Jönsson	Sibbhult
Hans Evert Friberg	Kristianstad

*Frid över det ljusa minnet
av kamraterna*

ANDERS BOJS

27/9 1941 - - 22/9 2021

Anders Bojs var förvisso varken Kristianstadsbo eller Norring – ursprungligen. Han skulle så småningom, med råge, ändra på det förhållandet.

Bördig från Kalmar, sökte Anders sina akademiska meriter i Uppsala. Tidigt visade sig hans stora intresse för historia och för försvaret i en trebetygsuppsats – ”Generalstabens omvandling 1873”! Anders valde läraryrket och flytten till Kristianstad kom i mitten av 70-talet, då hustru Gunnel fick en chefstjänst på sjukhuset.

För en historiker som Anders, måste Kristianstad tätt sig som en uteslutad källa. Han etablerade sig, och blev ganska snart en välkänd och uppskattad profil, bland annat som flitig skribent och kåsör i Kristianstadsbladet. Anders var redaktör för föreningen Gamla Christianstads stora verk om Baltutlämningen (2004), och under många år föreningens sekreterare med ansvar för deras årsbok. Anders led av tre utmärkande drag – en godmodig humor, ett brett historiskt kunnande och en stor generositet när det gällde att dela med sig. Naturligtvis ledde detta till att han värvades som föreläsare för allehanda föreningar i vår omnejd.

Anders var en trogen besökare vid våra möten och bidrog med en rad artiklar i årsskriften. Kamratföreningen tog på allvar hjälp av honom i samband med arbetet med vårt bildverk ”Från Vikingahär till Pansarbrigad” (2005). Det var en omfattande och komplex produktion, där Anders åtog sig att svara för redigering av själva texten mm. Senare bidrog han med den löpande omvärldstexten i vår jubileumsskrift 2007.

Vi delar Gunnels saknad och tackar för det ständiga stödet åt Anders och för att hon delade med sig av honom så förbehållslöst.

Tack Anders – varm vän och stor tillskyndare!

*För Kamratföreningen
Roland Appelqvist
Claes-Göran Andersson*

Norringeåret som har gått

Stenkoll

Kamratföreningen utför årligen kontroll och vid behov rengöring av 12 minnesmärken som är knutna till Norra Skånska Regementet. Föreningen Svenska Militära Minnesmärken ersätter kamratföreningen för detta. Den 3 augusti åkte en grupp till Ljungbyhed och inspekterade några av dessa minnesmärken.

”Fältflygaren Löjtnant Tor Johnstone och fänrik Ragn. Ragnasson vid Kungl Norra sk. inf. regemente stupade här den 8 september 1918 Regementets kamrater reste stenen.”
Flygarna skulle provflyga ett nytt flygplan som tilldelats regementet och i hårda vindar störtade de direkt efter start.

Gruppen fortsatte till Riseberga kyrkogård för att se några andra minnesstenar:

Minnesmärke över fyra engelska soldater som, efter lång tid i Tyskland som krigsfångar under första världskriget, dog i Ljungbyhed i väntan på transport hem.

Minnesmärke över två italienska soldater som likt de engelska soldaterna dog i Ljungbyhed i väntan på hemtransport efter varit krigsfångar i Tyskland.
Bakom busken finns följande text inhuggen på svenska: ”Italienska soldater. Döda för fosterlandet under hemfärd från krig och fångenskap i januari 1919”

Årsmötet den 7 augusti

Fotograf: Olle Bengtsson

Efter 28 månaders väntan kunde vi äntligen genomföra ett årsmöte som omfattade verksamhet och ekonomi för både 2019 och 2020.

Paret Gull-Marie Adméus och Stellan Hellberg in-tar förfriskningar tillsammans med Peter Ranvert.

Ordförande Jerker Westdahl och sekreterare Jan Appelqvist håller ordning på möte och protokoll.

Ingrid och Bertil Kleberg, Carl Petersohn och Margaretha Steen i samspråk.

Annemo Johansson och Ewa Håkanson lyssnar förundrade på Åke Perssons berättelser.

Döbelnsdagen den 13 september

I vanlig ordning högtidlighölls Döbelnsdagen med en samling vid regementets grav, numera kulturgrav. Ordförande Jerker Westdahl talade och lade ner en vacker blomsteruppsättning i gult och rött. Karl-Gustav Karlsson och Tommy Stjernqvist förde fanorna.

Höstmötet den 14 oktober

Fotograf: Olle Bengtsson

Liksom Årsmötet genomfördes helt enligt plan i Mässen i Stora Kronohuset. Vackra lokaler, god mat och god service från Militärsällskapet i Stora Kronohuset, MISK.

Jan Sebass och Göthe Andersson i samspråk.

Våra revisorer Leif Dahlqvist och Jonny Oddstig till höger ser nöjda ut vilket lugnar kassören.

Goa gubbar, vad vore vi utan dem!

Ärtsoppa slinker ner.

Det gör även Britt-Marie Larsson och Eva Nilsson.

Nye medlemmen Paul Nordström från Perstorp samt kalmariterna Birgit och Sven Almén har uppskattat ärtsoppa.

Tommy Stjernqvist och Hans-Evert Friberg trivs. Tyvärr förlorade vi Hans-Evert bara någon dag efter Höstmötet.

Föredragshållare Magnus Olsson, Hedersordförande Roland Appelqvist och kassör Bertil Håkanson trivs.

Ordförande tackar överstelöjtnanten för ett utmärkt föredrag med en flaska Överste brännvin.

Nya förbandstecken

Från Tidningen Hemvärnet.

Det pågår en omfattande traditionsutveckling av utbildningsgrupperna och hemvärnsbataljonerna, vilket bland annat innebär att alla hemvärnsbataljoner får en ny konstnärlig utformning av sitt förbandstecken.

Text: Therese Åkerstedt

Illustrationer: Henrik Dahlström/Försvarsmakten

Arbetet med att ta fram nya förbandstecken till utbildningsgrupperna och hemvärnsbataljonerna, pågår för fullt.

– Rikshemvärnschefen och arméchefen har i samförstånd beslutat om hur hemvärnet ska föra militära traditioner vidare. Alla hemvärnsbataljoner får en ny konstnärlig utformning av sitt förbandstecken och vissa hemvärnsbataljoner får förändrade traditioner. Förutom det har rikshemvärnschefen även bestämt att alla hemvärnskompanier ska få kompanitecken i textil, kompanifanor och fordonsskyltar, säger Patrik Laestadius som arbetar med traditionsärenden på Högkvarteret och leder arbetet.

Majoriteten av hemvärnets bataljoner är traditionsbärare för nedlagda förband och för deras förbandstecken. Nu får även kompanierna egna förbandstecken i textil som ska bäras på höger arm.

– Arbetet görs i samråd med hemvärnsbataljonen och utbildningsgruppen och ska utgå från hembygds emblem och ta upp äldre traditioner, vilket är den linje statsheraldikern förespråkat. Mitt budskap är att hemvärnet inte längre är ett heraldisk B-lag, vi lägger samma kraft på ett enskilt hemvärnskompani som andra heraldiska vapen. Vi har anställt en heraldisk konstnär för att korta ledtiderna och äga upphovsrätten. Vi räknar med att det tar två år innan allt är klart, säger Patrik Laestadius.

”Förbandstecknen måste vara hårt stiliserade för annars syns inte detaljerna. Det innebär en stram grafisk formgivning.”

Med 22 utbildningsgrupper, fyrtio bataljoner och över hundra kompanier så är det ett omfattande arbete. Processen börjar med att man tar fram ett bildunderlag och den heraldiska konstnären Henrik Dahlström ritar olika alternativ. Efter samråd fattas ett beslut och sedan ska tecknen beställas och produceras.

Bataljonstecknen blir sju centimeter höga och bärs med tilläggstecken för respektive militärregion medan kompanitecknen är fem centimeter.

– Man kanske undrar varför förbandstecknen blir förenklade men det beror på att de ska synas på ärmen. Förbandstecknen måste vara hårt stiliserade för annars syns inte detaljerna. Det innebär en stram grafisk formgivning.

Några hemvärnsbataljoner och kompanier har redan slutfört sitt arbete, däribland Norra skånska bataljonen (49. hvbat).

– Den 49. hemvärnsbataljonen var den första bataljon som fick alla tecken klara. De för vidare traditionerna från Norra skånska regementet, vilket är glädjande.

För Norra skånska bataljonen har ett nytt förbandstecken i form av en grip med fjäderkrona tagits fram. Det bärs med tilläggstecknet ”Södra militärregionen”. Förbandstecken och knapp från före detta Norra skånska regementet (P 6) ska bäras på arméns uniform m/87. Tills dessa anskaffas bär de Södra skånska regementet (P 7) förbandstecken.

Bataljonen har före detta Norra skånska regementets marsch ”På marsch” av Sam Rydberg som traditionsmarsch. Även igenkänningssignalen är hämtad från Norra skånska regementet. Norra skånska infanteriregementet (I 6) sattes upp 1811 med förbandsledning på Kristianstads garnison. Regimentets högtidsdag var den 13 september som högtidlighölls till minne av slaget vid Jutas i Finland mellan Sverige och Ryssland 1808. År 1963 omorganiserades Norra skånska infanteriregementet till pansarregemente (P 6) och den 30 juni 1994 avvecklades regementet.

Fler förbandstecken kommer att presenteras i kommande nummer.

Ett tack till Tidningen Hemvärnet som medgivit oss att publicera artikeln som är så kopplad till våra traditioner.

Norra skånska bataljonen (49. hvbat)

Valspråk: Ära – skyldighet – vilja

Bataljonsledning
(Onsjö kompani)
49. hvbat

► **Kompaniemblem** tryckta i färg brukas som fordonsskyltar, skyltar vid kaserner och på kompanifanor.

Kompanitecknen
i textil är 5 cm i höjd.

► **Heraldiskt vapen**
Grip med fjäderkrona. Ny konstnärlig utformning utgående från Norra skånska regementets heraldiska vapen.

49. hemvärnsbataljonen
Förbandstecken i textil bärs på vänster överarm med tilläggstecknet ”Södra militärregionen” ovanför.

Förbandstecken för
bataljoner är 7 cm i höjd.

Kompanitecken (namn/tecken från f.d. Norra skånska regementet)

Rönnebergs kompani
491. hvinskomp

Västra Göinge kompani
492. hvinskomp

Gärds kompani
493. hvbevkomp

Luggude kompani
494. hvgrkplut
(granatkastarpluton)

Östra Göinge kompani
495. hvmk Kristianstad
(musikkår)

Förbandstecken På fältuniformen används svarta förbandstecken med grå eller bruna accenter på grön botten med svart bård.

Kompanitecken Hemvärnssoldater bär kompanitecknen på höger arm, under eventuella utbildningstecken.

Rätt Val I Livet (RVIL)

Jag heter Lars Erlandsson och är Norring!
Efter genomförd mönstring blev jag antagen till GS 1 på P6. Om året vid Livkompaniet finns det många bra historier men jag ska inte fokusera på dessa för mycket i min berättelse om RVIL. Dock är det några små historier jag inte vill undvara er!

Jag hade inte körkort när jag ryckte in, jag var ju bara 17 år. Körkort krävdes dock och det stod regementet för som hyrde in Södra Bilsolan. Ett par gånger i veckan fick jag inställa mig vid kasernvakten när den gröna Volvo 144 anlände med den civila körläraren. Efter att antal lektioner under några veckors tid ansåg körläraren att jag var mogen för uppkörning. Tid bokades för detta. På uppkörningsdagen var det först teoriprov som övervakades av vår militära besiktningsman kaptenen Mauritz Nilsson. Jag klarade teoriprovet och därefter väntade den gröna Volvon vid kasernvakten. Mauritz Nilsson beordrade ”soldaten gör uppsittning” och väl i bilen och bältad kom nästa order. ”Soldaten framrycker”! Nu började jag bli nervös och undrade hur illa det skulle gå med fickparkering nere på stan men innan jag ens hunnit tänka mer kom nästa order. ”Soldaten svänger höger” och plötsligt kör jag på vägen som låg mellan kasernerna och serviceförrådet (blinkade jag?). Snart kom nästa order, ”soldaten svänger höger” och nu rullar jag på Stridsvagnsvägen några hundra meter tills nästa order kom. ”Soldaten svänger höger” och nu passerar jag sjukan och snart såg jag kiosken och kasernvakten då

den sista order kom. ”Soldaten gör halt”. Jag hade på min uppkörning helt enkelt rundat regementet på knappa fem minuter och blev godkänd och fick mitt körkort med ett kryss i rutan ”Se särskild handling”.

Vid vår första övning någonsin på Rinkaby som förstås var övning i att gå i bivack, gräva värn, stå post och gå på patrull, blev jag utsedd till gruppchef. Jag och min grupp skulle patrullera ett område på Rinkaby fältet. Vi gjorde oss iordning enligt RASSOIKA, sotade våra ansikten och framryckte sedan i full stridsutrustning. Någon fiende såg vi aldrig till men på en liten bilväg såg vi en vit Volvo 145. Jag beslutade att vi skulle undersöka fordonet som rörde sig lite märkligt och rutorna var immiga. Mer än att de två personerna som befann sig bak i bilen höll på att dö av rädsla när de såg oss förtäljer inte historien!

GS1 året gick fort och det blev snart dags att ta adjö av många som jag hunnit bli god vän med efter en rekordbillig slutövning.

Muck från GS1. 328 Erlandsson nr 4 från vänster i övre raden.

Om jag kommer ihåg rätt blev sju antagna till GS2. Jag var en av dem och blev förstas överlycklig för detta. GS2 var fantastiskt och det finns förstås ett helt gäng intressanta historier om GS2 också men lämnar dem därhän och konstaterar att GS2 snart var över och vi utnämndes till överfurirer. De två åren med trupptjänstgöring innan Plutonofficerskursen (PK) startade innebar för min del även att jag skulle studera civila ämnen. Först var det Kompletteringskursen som gick på P6 och året därpå Påbyggnadskursen förlagd till P2 i Hässleholm.

Under trupptjänstgöringen mellan GS2 och PK hanns det även med några soldatprov. Vid ett av dessa soldatprov skulle jag leda en pluton med genomförande under kvälls- och nattid. Det visade sig ur detta perspektiv att det var det ”skönaste” och svalaste soldatprov jag genomfört. Men det fanns ett annat värre perspektiv! Jag hade i god tid före gjort i ordning min utrustning och lämnat min stridspackning på befälsrummet. När jag på sen eftermiddag kommer till regementet hämtar jag min packning. Tog emot soldaterna och efter en busstransport startade marschen några mil bort, tre för att vara exakt. Nästa morgon anlände jag och plutonen till kasern strax före halv åtta på morgonen och några av mina befälskollegor stod utanför kasern och tittade på mig och skrattade. Jag förstod ingenting förrän jag packade upp. Ur min packning föll det ut ett helt gäng blinda handgranater! Tack för den du som gjorde det! Jag har mina misstankar...

Tiden rann på och det blev dags för PK som genomfördes på P6 detta år.

Överfurir Erlandsson under PK i befattning som plutonchef under övning.

Det var våren 1980 och vi var 25 elever på kursen med deltagare från alla pansarregementen. Jag klarade kursen så pass bra att jag fick karriärväxla till kompaniofficer. Jag ansökte om det och beslut kom ganska raskt från Pansarinspektören. Jag beviljades karriärväxling. En dag blev jag kallad till regementschef Överste 1 Curt Hasselgren och jag undrade förstås vad som stod på. Det visade sig att regementschefen kom med ett erbjudande. Jag skulle få gå gymnasiet på Komvux i Kristianstad! Jag blev nog djupt chockad och svarade raskt ”Överste, då väljer jag hellre att stanna kvar som plutonsofficer”. Var det RVIL att säga så till regementschefen? Hur det sedan gick till vet jag inte men plötsligt i en regementsorder var jag beordrad att åka till Försvarets gymnasieskola (FGS) i Uppsala för att läsa social linje under läsåren 1980-1982 och sedan gå Kompaniofficerskursen (KK) på Armens kompaniofficersskola (AKS) 1982-1983. Jag gjorde alltså RVIL den dagen på regementschefens rum!

Dags att bege sig till Uppsala för att studera på FGS. Terminerna på skolan var något kortare än på civila skolor. AKS var inrymt i de före detta A 5 kasernerna på den ena sidan av vägen och FGS låg på den andra sidan av vägen. Det ska här tilläggas att på samma sida av vägen som FGS låg fanns också Sjuksköterskeskolan med elevhem. Ett intressant faktum med viss påverkan för oss som gick FGS eller KK under årens lopp! Skolstarten var den 13 oktober men på eftermiddagen den 12 oktober anmälde några av oss för örlogskapten Hultberg som var ansvarig för elevhemmet.

Mitt tillhåll i logement 23 i B-kasernen.

Det måste ha varit en dröm för en lärare att arbeta på FGS. Välkomnad vid klassdörren av klassordningsmannen som beordrade ”stå upp” i samma veva läraren gick in klassrummet. Läraren satte sig på stolen vid katedern, vilken naturligtvis var upphöjd. Klassordningsmannen la ner klassboken varvid läraren signerade närvaro och hälsade på klassen som hälsade tillbaka och klassordningsmannen beordrade ”sitt ner”!

Naturligtvis fanns det ett elevråd på FGS och i skrivande stund drar jag mig till minnes att när jag började So1 på FGS så gick Mats Ström P6 sista året på sin treåriga FGS utbildning och var då ordförande i Elevrådet. Lars Pihl blev vice ordförande och sista året på FGS var Lars Pihl ordförande i elevrådet och jag traditionsbevarare, samt att jag var fotograf för vår skoltidning Nota Bene (Märk Väl).

På KK fanns Pansarföreningen, en sammanlutning för oss inom Pansartrupperna. Jag hade hört mycket talas om Pansarföreningen på kompaniofficersmässen på P6 innan det bar av till Uppsala. Berättelserna var både roliga men samtidigt lite skrämmande. Även vi som gick på FGS ingick i föreningen och om jag nu kommer ihåg rätt så var det äldste pansareleven på KK som fick den högsta befattningen och kallades för Svarten Gamble. Vi som gick första året på FGS blev invigda till Ruka och när vi gick andra året på FGS blev vi upphöjda till Gråbroder. Troligen då iklädda M/58 vid tillställningar. När man gick KK blev man Svartbroder. Det som skedde vid vissa av Pansarföreningsmöte skulle jag nog inte sympatisera särskilt mycket med idag. Framförallt vid invigningen, ”dopet”, som kanske var lite väl grovt i en mörk Föreläsningssal V (Vind) i B-kasern. Men det förekom sedan roligare tillställningar vilka förresten kallades för Pansarknack. Det var också uppgifter att lösa på stan i samband med ”dopet”. Jag kommer inte ihåg alla olika uppgifter som tilldelades och framförallt inte min egen. För Håkan Jönsson P6 blev uppgiften att mäta storleken på stora torget

i Uppsala med 20 centimeters linjal, iklädd telehjälms och vår långa gröna regnjacka. En uppgift var att sälja helikopterbiljetter för att Uppsalabor skulle kunna passera Fyrisån över Nybron som var ”sprängd”. Mellan Flogsta studentkvarter och östra delarna av stan gick busslinje 6, och när bussen rullade genom Norby hade en pansarkamrat i uppgift att öppna en burk surströmming i bussen. Alla inklusive chauffören evakuerade bussen vid nästa hållplats! En annan uppgift var att i centrala Uppsala öppna ett brunnslöck och pimpla surströmming ur brunnen och sälja för 50 öre styck, det gick inte särskilt bra!

När jag gick FGS så var det i en av avslutningsklasserna för FGS och när jag gick KK var det den absolut sista KK som genomfördes så jag och alla mina kollegor var med om två nedläggningar. FGS 1982 och KK 1983. Något vi P6are alltid såg fram mot var årets besök av Regementschefen. Övrigt avslappnat varje gång och dagen avslutades alltid på Wermlandskällaren. En restaurang i Uppsala som serverade en fantastisk gorgonzolaspäckad oxfilé med potatisgratäng. Jag åt samma rätt alla tre åren regementschefen var på besök, gratis är gott!

Dags för gymnasieexamen! Kommer inte ihåg så väldigt mycket av dagen mer än att vi hade väldigt kul!

Samtidigt som det var lite sorgligt att behöva ta farväl av alla underbara klasskamrater som inte skulle följa med mig till KK.

Avgångsfoto So2. Sergeant Erlandsson längst till höger i övre raden.

Dags igen att återvända till Uppsala för att avsluta åren i Uppsala med Kompaniofficerskursen. Den sista KK någonsin. Pansaravdelningen leddes sista året av kaptenen Ljunqvist P10 och lärare var kaptenen Parliden P7. Vi elever var utöver mig, Lars Pihl P10 och Håkan Jönsson P6, Agne Gustavsson P4, Kenneth Lindén P2 och Tommy Dahlqvist P5. Totalt sex elever på pansaravdelning vilket även som på FGS tiden blev lite av privatundervisning. Totalt på KK var vi 125 elever varav 123 kom att examineras. Två blev avskilda från utbildningen och hemskickade.

På KK satte vi elever upp ett ”skuggregemente”, I 33. Regementschef var alltid kurs äldste med högst grad vilket för vår KK blev en Fanjunkare från T2. Regementschefen I 33 sonderade först terrängen under några veckor efter kursstart innan första regementsordern kom. Regementschefen hade insett att han behövde personer på positioner i I 33 som hade erfarenhet av Polacksbacken och Uppsala. Jag glädde mig åt regementsordern där jag var utnämnd

till kapten och chef för Underhållningskompaniet i tredje bataljon. I 33 bestod av fyra bataljoner där bataljon ett till tre bestod av oss KK elever och fjärde bataljon var elever från den för oss så viktiga Sjuksköterskeskolan! Att jag var Underhållningskompanichef innebar slutligen också att jag fick uppgiften att vara toastmaster vid avslutningsbalen på Uppsala slott i rikssalen.

Någonstans mitt under KK genomfördes Ny Befälsordning. Vid en morgonuppställning gratulerade kurschef major Bertil Wåå P10 oss alla till vår utnämning till fänrikar. Det blev genast mycket arbete för sömmerskorna på S1! Detta innebar att vi vid examen från KK blev befordrade till löjtnanter. Ledsamt läste jag i Uppsala Nya Tidning den 22 augusti 2020 att överstelöjtnanten Bertil Wåå avlidit.

En dag, det var lördagen den 16 april 1982 var jag på Baldis (Baldakinen). Jag kommer ihåg att den dagen intogs en bra måltid på Baldis innan dansandet började. På den tiden var Baldis i två våningar. Övervåning med matsal och ”styrdansbana”, undervåning med diskotek. Jag ägnade mig normalt åt ”styrdans”. Just denna dag när dansbandet tog paus och det egentligen var läge att gå till till diskoteket. Det skulle visa sig att det blev RVIL att göra så! Anna Karin och jag gifte oss i Helga Trefaldighets kyrka den andra juni 1984. Den lilla kyrkan strax intill Domkyrkan med namn som lite påminner om den kyrka i Kristianstad som jag konfirmerade mig i. Andra juni 1984 var den absolut sista gång

jag var iklädd stor högtidsdräkt. Några av kurskamraterna från FGS bildade häck med sina värjor precis utanför kyrkporten när vi tågade ut ur kyrkan.

En tid efter Anna Karin och jag hade träffats var det dags för respektive truppslag att skriva provet gällande truppslagsbataljonens organisation. Eftersom jag inte bodde på kasern längre blev det Anna Karin som ständigt fick förhöra mig. Vid kontroll sommaren 2020 har hon fortfarande koll på var Agoskolagaren hörde hemma organisatoriskt! Jag klarade förresten provet galant, tack Anna Karin!

Mot slutet av KK var det alltid trupputbildningsveckor och vi elever spreds till olika regementen i landet. För oss på Pansaravdelningen gällde detta år P5 Boden i två veckor. Meningen med dessa två veckor var att vi elever skulle ställas inför lite svårare trupputbildningsuppgifter. En mindre bra planering hade dock skett. I Boden fanns nämligen då inga soldater som låg i slutet av sin utbildning inför muck. Enbart nyinryckta

soldater! Våra övningar blev mest av arten exercis, isärtagning och hopsättning av olika handeldvapen, skyttegravsgrävande och liknande. Jag och mina kurskamrater hade en ganska behaglig tid i Boden, troligen lärarna också! Tiden rusade på. Det närmade sig kursslut, examen och stor bal på Uppsala slott med efterfest på Norrlands nation. Med detta sagt även snart dags för mig att lämna Uppsala och återvända till Kristianstad och P6. Jag frågade förstås om Anna Karin ville följa med mig på min vidare väg i livet men det blev ett stort NEJ från henne. Därmed stod jag inför ett nytt vägval. RVIL?

Den 25 augusti 1983 var det dags för examen på KK och vi befordras till Löjtnanter.

Från vänster Löjtnanterna Gustavsson P4, Pihl P10, Lindén P2, Erlandsson P6, Dahlgvist P5 och Jönsson P6.

Efterföljande fantastisk bal på Uppsala slott och efter tupto vid midnatt, efterfest på Norrlands nation långt in på morgonen.

Min första dag på P6 efter KK innebar först att gå stora anmälningsrundan och anmäla återkomst till regementet. Därefter gick jag till massen för att äta en ostfralla och läsa

dagstidningar. I Sydsvenskan såg jag direkt en jobbannons. Civilförsvarsstyrelsens utbildnings- och förrådsanläggning (CUFA) Rosersberg sökte instruktörer till undsättningsutbildning. Jag sökte och några veckor senare när jag var mitt upp i min första (och enda) KFÖ som PV plutonchef blev jag kallad till intervju på Rosersberg. Under KK hade vi varit på studiebesök på Rosersberg och det jag såg då verkade kul att hålla på med. Intervjun genomfördes och jag återvände till min KFÖ. Det gick någon vecka och sen kom besked att jag fick jobbet. Jag accepterade och någon dag senare gick jag till chefen sektion 1 och anmälde att jag ville tjänsteförena mot Civilförsvarsstyrelsen, vilket inte kunde nekas. Det kändes dock lite snopet för mig att lämna regementet så snart efter tre års utbildning i Uppsala men vad gör man inte om man vill göra RVIL!

Jag hade tre fina år på Rosersberg och fick även en vidareutbildning till Brandmästare vid dåvarande Statens brandnämnd i Solna. Efter drygt halva tiden på Rosersberg fick jag en ganska avancerad utbildning i att leda saneringsövningar med preparat två och tre, alltså radiak. Jag blev sedan chef för utbildning av pliktiga stabsassistenter som gjorde 14 veckors utbildning på Rosersberg innan de fortsatte sin pliktutbildning vid någon länsstyrelses försvarsenhet. Under en av dessa klasser så ledde jag en saneringsövning på Livgardet i Kungsängen.

Radiaksaneringsövning med vapenfria tjänstepliktiga på Livgardet.

Övningen gick bra och mot slutet av dagen innan vi återvände till Rosersberg kontrollerade jag alla så att det inte fanns någon strålning på mig, kollegan Lars Anderman eller eleverna. Grönt ljus för alla. Dagen efter var det ett planerat studiebesök vid Forsmarks kärnkraftverk norr om Uppsala. Jag deltog inte själv i besöket utan skickade Lars med eleverna. Sent på dagen blev jag uppringd av Lars som berättade att när de skulle lämna Forsmark och gå igenom strålningsbågen så blev det utslag på en av eleverna och det tog hus i ... Man trodde att det fanns någon läcka någonstans på kärnkraftverket och aktuell elev blev grundligt utfrågad om vad han hade rört vid under besöket. Till slut uppdagades det att aktuell person hade, efter kontroll av strålning dagen före på Livgardet, olovandes gått tillbaka in på övningsområdet för att hämta sina handskar vilket naturligtvis resulterade i kontaminerade händer. Två dagar senare fick jag ett ganska otrevligt samtal från Livgardets regementschef! Dock var det så att man mätt upp att strålningen hade avklingat tillräckligt efter kontakt med de kontaminerade handskarna. Denna

händelse fick en direkt påverkan på de svenska kärnkraftverken. Det infördes strålningskontroll även vid inpassering!

En dag läser jag i Upsala Nya Tidning att Luftfartsverkets Brand- och räddningsskola (BRS) på Arlanda söker brand- och räddningslärare. Jag sökte omedelbart tjänsten och blev kallad till intervju. Lätt nervös anländer jag till Arlanda en sen dag i juni 1986 och anmäler mig i grind 1. Vakten ringer upp BRS och inom kort anländer en assistent på skolan och lotsar mig till skolans lokaler på en av Arlandas brandstationer. Efter kort men nervös väntan tar skolchefen Bertil Bengtsson emot mig och en intervju genomfördes under en dryg timme varefter jag lämnar Arlanda och återvänder till Rosersberg. Nästa dag blir jag uppringd av Bertil som meddelar mig att om jag accepterar så får jag tjänsten. Jag tackade, oerhört glad, omedelbart Ja tack! RVIL!

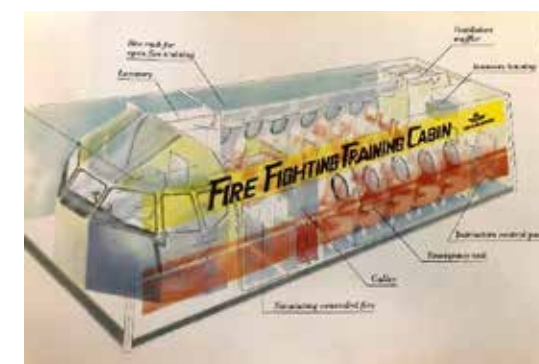
Jag inledde min tjänstgöring vid Luftfartsverket och BRS den 4 augusti 1986. Ytterligare en drömdag i mitt liv. I samband med anställningen på BRS avslutade jag också min tjänsteförening mellan P6 och Civilförsvarsstyrelsen och begärde entledigande från P6 vilket bifölls i beslut 120:2088 signerat av kapten Lars Elofsson, C Personaldetaljen P6. På BRS utbildade vi pliktiga flygplatsbrandmän, drygt 400 individer per år. Sex årliga inryckningar med grundkurs på sex veckor. Totalt var tjänstgöringen 306 dagar. Sex veckors central utbildning på BRS och sedan fördelades de ut på 19 flygplatser i landet. 14 flygplatser

tillhörde Luftfartsverket och 5 flygplatser var kommunala. Kristianstad var en av de kommunala flygplatserna. De nyutbildade började på sin flygplats en vecka innan de som var äldst i tjänst skulle rycka ut.

Initialt var jag lärare på flygplatsbrandmannaklasserna och ämnesansvarig inom taktik, flygplanskännedom, radiokommunikation, hydraulik, och författningskunskap. Efter några år var jag mogen att börja utbilda befälén. Insatsledarna på landets flygplatser. 1994 kom en ny bestämmelse (Bestämmelser om Civil Luftfart, BCL) från dåvarande Luftfartsinspektionen (numera Transportstyrelsen) om flygplatsräddningstjänst. Det infördes ett krav på utbildning för Chef för flygplatsens räddningstjänst från och med 1995. Det blev min uppgift att skapa och sedermera genomföra denna utbildning.

När jag anställdes som lärare på BRS och fick uppdraget att vara ämnesansvarig för flygplanskännedom fick jag också tillbringa många nätter i SAS olika hangarer på Arlanda tillsammans med SAS tekniska personal. Jag behövde lära mig massor om luftfartyg för att kunna förmedla nödvändig kunskap vidare till våra blivande flygplatsbrandmän. Jag fick också gå en sex veckor lång flygvärdinneutbildning hos Linjeflyg för att lära mig problematiken med brand ombord under flygning och hur man skulle servera! Några kollegor till mig på BRS hade tidigare tittat på brand ombord under flygning och kommit fram till att i utbildning av piloter och kabinbesättningar var det många felaktigheter, vilket jag också upptäckte när

jag gick min flygvärdinneutbildning. Felen vi identifierade var följande: 1) branden som skulle släckas var i ett bränslekar utomhus, brand i kabin är inte utomhus. 2) brinnbränslet var diesel eller Jet A1, det kommer aldrig att brinna i diesel eller Jet A1 i en flygplanskabin. 3) släckning skedde med pulversläckare, det har aldrig funnits pulversläckare i flygplan utan vatten-, kolsyre- och halonsläckare. 4) vid släckövningarna var personal iklädda skyddskläder och inte pilot- eller flygvärdinneuniformer. Detta dock lite mer acceptabelt. Det finns ju ett arbetsmiljöperspektiv även vid inläring! Vi på BRS diskuterade dessa problem och snart hade vi en mockup (övningsmodul) framtagen kallad Fire Fighting Training Cabin (FFTC).

I denna kunde vi träna piloter och kabinbesättningar under realistiska former med riktig brand och med användande av rätt släckmedel. Detta blev en mycket populär utbildning som jag sysslade med nästan på heltid under några år och utbildade förmodligen huvuddelen av SAS flygande personal oavsett stationering på Arlanda, Köpenhamn eller Oslo. Även all flygande personal på Linjeflyg och Swedair samt några riktig exotiska flygbolag också.

Ämnet flygplanskännedom som jag älskade att undervisa i var huvudsakligen teoretiskt men innehöll även några trevliga praktiska inslag. Till exempel kunde jag ta eleverna till dåvarande SAS Flight Academy och låta dem öppna olika nödutgångar på SAS flotta av flygplan och prova att åka ”slide”, nödutrymningsrutschkanan. En kvällstjänst per kurs åkte jag till en av Arlandas hangarer med eleverna för att praktiskt i cockpit lära dem hur man stänger av motorer, bränsletillförsel och allt annat viktigt inklusive hur man får ut pilot och styrman ifall de är fastklämda i sina stolar. Efter 11 september 2001 fick utbildningen utökas med hur man forcerar låst och säkrad cockpitdörr. Denna utbildning hade brandmännen på Schiphol behövt. Turkish Airlines Flight 1951 havererade kort innan landning på Schiphol den 25 februari 2009, flera omkomna. Bland annat båda piloterna. Räddningstjänsten kunde inte forcera cockpitdörren!

I det havererade flygplanet satt en överlevande passagerare med anknytning vidare ut i världen. Passageraren ringde sittande i det havererade flygplanet till Schiphols växel och bad dem hålla aktuell avgång! Fungerar inte riktigt så, passageraren missade sitt anslutningsflyg!

En sak som jag aldrig hann med att genomföra under mina år som officer var FN tjänst vilket grämde mig en del. Bot skulle dock komma men i en helt annan form. Luftfartsverket hade ett helägt dotterbolag som hette Swedavia AB med några få anställda som letade inkomstmöjligheter i utlandet.

Vid napp användes ordinarie anställda vid Luftfartsverket för genomförande av beställd verksamhet. Plötsligt en dag 1990 kom det en förfrågan till Swedavia från Statens Räddningsverk (SRV). SRV hade då ett internationellt uppdrag att utbilda brandmän och befäl inom kommunal räddningstjänst i Valencia, Spanien. Vår motsvarighet till Luftfartsverket i Spanien heter AENA och räddningstjänstpersonal på flygplatsen i Valencia önskade också utbildning. Under gemensam övning förstod räddningstjänstpersonal på flygplatsen i Valencia att deras kollegor på den kommunala räddningstjänsten fick åka till Rosersberg och få utbildning. AENA kontaktade Räddningsverket och begärde utbildning men räddningsverket eller nuvarande Myndighet för samhällsskydd och beredskap (MSB) har inte och har aldrig haft kompetens inom flygplatsräddningstjänst. Därmed gick frågan till Swedavia ifall utbildning kunde genomföras för flygplatsräddningstjänsten på plats i Valencia.

På plats i Valencia tillsammans med före detta pansarlärare Bengt Parliden P7.

Detta blev mitt första av väldigt många utlandsuppdrag. Till Valencia och till andra orter på Spaniens norra kust fick jag utföra flera uppdrag, samt att personal oftast kom till Arlanda som jag arbetade veckor tillsammans med för att skapa utbildningsmanual och taktiska handlingsplaner för flygplatsräddningstjänst inom AENAs flygplatser. Detta höll på i flera år, till och från.

Snart kom det en förfrågan till Swedavia igen. Från Flight State University i Kiev Ukraina om utbildning av flygplatsräddningstjänstpersonal i Kirovograd och i Kiev. Det blev många trevliga resor till Ukraina under några år plus att jag ofta hade elever från Ukraina på Arlanda. Utbildningen för Ukraina var ett samarbete med Lunds universitet och Swedavia. Idag skulle jag inte välja Ukraina som resmål!

Sen hörde isländska Isavia av sig till Swedavia. Isavia är motsvarighet till Luftfartsverket i Sverige och jag fick åka till Island och vara föredragshållare på konferenser. Ta emot isländska elever på BRS och konsulta på Island med framtagande av brand- och räddningsdokumentation och lämna förslag på organisatorisk struktur. Även Islandsuppdraget pågick fram och tillbaka under flera år.

Av någon outgrundlig anledning kom det sedan en förfrågan till Swedavia från Mongoliska luftfartsverket om utbildning av flygplatsräddningstjänstpersonal på Ulaanbaatar International Airport. Också kallad Buyant-Ukhaa International Airport

men numera namngiven till Chinggis Khaan International Airport. Till Mongoliet åkte jag ett stort antal gånger under några år på tidigt 2000 tal men var sedan åter på flygplatsen 2016 för ytterligare utbildning. Mitt smeknamn Chinggis Lars existerade fortfarande på flygplatsen.

Insatsledarna och min kvinnliga tolk tog mig på utfärd till den enorma statyn ett par mil utanför Ulaanbaatar.

Därefter dök det upp något intressant igen! En förfrågan till Swedavia om utbildning i Irak vid den internationella flygplatsen i Erbil, Kurdistan. Spännande tyckte jag men inte Anna Karin! Jag accepterade förstås och totalt blev det nio resor dit under en treårsperiod plus att vi hade personal på plats på Arlanda från flygplatsen några gånger.

Nästa förfrågan till Swedavia kom från Luftfartsverket i Bhutan! Flygplatsräddningstjänsten på den internationella flygplatsen i Paro behövde utbildas.

Paro International Airport. Start- och landningsbanan belägen på ungefär samma höjd som toppen av Kebnekaise.

Bhutan, det kände jag som brand- och räddningslärare förstås till. Butan är en gas men fasen också ett land men har ju bokstaven H med i namnet. I litet land, kanske stort som Blekinge och beläget mitt i Himalaya. Flygplatsen i Paro kommer oftast upp som en av världens farligaste om man googlar på farliga flygplatser! Jag hade ett uppdrag i Bhutan som pågick under tre år och åkte fram och tillbaka flera gånger. Eftersom det bara fanns en kommersiell flygplats i Bhutan och ett flygbolag, Drukair, med enbart två flygplan på den tiden så lärde jag snart känna alla piloter och all kabinpersonal. Jag har tappat räkningen på hur många resor jag gjort till och från Paro i businessklass eller i cockpit. Det är underbara vyer på dryga 10 000 meters höjd från cockpit när man passerar Everest och K2 innan nästa upplevelse! Inflygningen till Paro är galen, speciellt om man har fått förmånen att sitta på jump seat i cockpit. Det finns videoklipp på Youtube, kolla på dem! Vid start och inför landning i Paro stängde alltid piloterna av varningssystemet för de tyckte det var så jobbigt att alltid höra en

amerikansk röst säga "terrain ahead, pull up, terrain ahead, pull up". Vid min sista resa till Bhutan hade jag via Generaldirektören för Luftfartsverket lyckats ordna så att Anna Karin fick visum och kunde följa med. Bhutan tar inte emot så många turister per år och man måste alltid vara guidad som turist. Detta löstes smidigt och dagar när Anna Karin inte var med på mina övningar på flygplatsen såg Luftfartsverket till att hon fick se de intressantaste sevärdheterna runt Paro och i huvudstaden Thimphu.

Anna Karin blev med "stigande ålder", förmodligen efter barnafödande, lite flygrädd. Kanske inte det allra bästa valet att då åka till Bhutan men landet är fantastiskt och Anna Karin ville verkligen åka dit. Inför vår hemresa hade jag pratat med kaptenen på Drukair som skulle vara vår befälhavare på flygning mot Bangkok med mellanlandning i Indien. Han lovade mig en plats i cockpit. Dagen för hemresan lyckades jag efter diverse övertalan få Anna Karin att ta cockpitplatsen från start i Paro. Jag trodde att hon skulle komma rusandes ut ur cockpit direkt efter start och då var min plan att genast överta cockpitstolen. Anna Karin lämnade inte cockpit förrän efter landning i Indien! Nåväl, jag satt sedan i cockpit från start i Indien till landning i Bangkok men det var inte lika sevärt som utflygningen från Paro med Himalaya runt omkring flygplanet.

Ofta började jag även mina utlandsuppdrag med att göra ett besök i flygplatsens flygtrafikkontrolltorn. Vid lämpligt tillfälle och med hänsyn till trafik på flygplatsen

begära att flygtrafikledaren skulle utlösa haverilarm. Det är lite olämpligt att göra det i övningssyfte om det är full trafik pågående på flygplatsen. I Mongoliet gjorde jag det och när flygledaren tryckte på alarmknappen startade jag mitt tidtagarur. FN organet ICAO:s bestämmelse är att man bör vara framme vid en haveriplats inom flygplatsens område, rullbanor och taxibanor inom 180 sekunder men skall vara det senast inom 240 sekunder. Inom 180 sekunder hade inte ens portarna på brandstation öppnats och jag avbröt ett test som i princip inte ens hade startat! Jag fick skjuts till brandstation och fick tag i brandchefen och frågade varför ingen respons skedde på haverilarmet. Svaret blev att det för dagen inte fanns några chaufförer på haverifordonen. Båda var beviljade semester! Ni läsare kan inte ana hur illa det kan vara ute i flygbolags- och flygplatsvärlden. Välj flygbolag och era destinationer mycket noga!

Tidigt i februari 2019 blev jag kontaktad av min gode vän, vice brandchefen på Kastrups flygplats. Det gällde ett kort uppdrag på Bahrains internationella flygplats. Flygplatsen skulle i mitten av mars samma år genomföra sin fullskaleövning. Flygplatsen behövde två utvärderare av övningen och frågan hade gått till Kastrup som utsåg vice brandchefen. En till behövdes och jag fick frågan om jag var intresserad. Det blev bråttom att uppdatera mitt CV och skicka till flygplatsens VD. Två dagar senare fick jag besked att jag var accepterad. Flygplatsen var dock inte intresserad av att betala för våra tjänster men vi kände att detta var något vi absolut ville vara med om och uppgörelsen blev att

flygplatsen skulle stå för allt. Businessklass tur och retur, lyxhotell i Manama, alla måltider och alla övriga omkostnader betalda och så blev också fallet, med råge. Jag fick förstås ta semester från arbetet men det var det värt. Det blev en fantastisk resa och en fantastisk fullskaleövning där till och med landets största flygbolag Gulf Air ställde upp med ett aktivt flygplan i övningen. En Airbus A330-300 med fulltalig besättning.

Gulf Air Airbus A330-300 vid fullskaleövning i Bahrain mars 2019.

Mina resor ut i världen har också gett mig möjlighet att se flera andra länder. Till exempel vid resorna till Mongoliet så var det alltid minst ett dygn i Kina på både dit och hemresa. Resorna till Bhutan gick alltid via Thailand där det också blev ett stopp på något dygn i båda riktningarna. Det hände också flera gånger att jag förlängde en resa med en semester någonstans i världen. Det blev ganska billiga semestrar när jag slapp betala flygbiljetter själv. Under ett tiotal år hade jag cirka 40 procent av min arbetstid förlagd utomlands och det var inte ovanligt att jag kom hem från ett uppdrag och bytte resväska för att i stort sätt omedelbart åka till nästa uppdrag. Under dessa år behövde jag även ha två pass eftersom ett ibland låg på en ambassad för visumhantering och i vissa av länderna jag åkte till kunde jag inte använda passet med stämplarna från Irak och Libanon.

Ett annat mycket intressant resmål var Nepal dit jag var inbjuden att föreläsa på en stor flygplatsräddningstjänstkongress 2017. Främst med deltagare från Nepal och Indien. Jag arbetade mycket på en presentation som jag ansåg blev riktigt bra. Jag förväntades skicka den i förväg till kongresskommittén. Presentationen hade jag döpt till "Always Expect The Unexpected". Presentationen accepterades av kongresskommittén och så småningom blev det dags att åka till Kathmandu. Ytterligare en fantastisk upplevelse för mig. Kongressen varade i tre dagar och det var mycket pompa och ståt och vi föreläsare fick kunglig behandling under hela vistelsen i Nepal som för min del varade i fem dagar. Min föreläsning skulle genomföras efter lunch den andra kongressdagen och jag var laddad till tänderna. Jag hade bestämt mig för att inte stå på scen när min föreläsning började utan längst bak vilket knappast var förväntat av åhörarna! Jag förflyttade mig sedan fram till scenen och fortsatte presentationen.

Presenterar vid kongress i Kathmandu Nepal augusti 2017.

Plötsligt efter maximalt tre minuter så brakade IT systemen i lokalen och jag föll på eget grepp, nästan! Som tur var hade jag printat (RVIL) min presentation så övriga 57 minuter gick att genomföra även om det var tråkigare för deltagarna att inte få se mina bilder, filmer, taktiska nöttar med mera från olyckor runt om i världen. Dock fick alla presentation elektroniskt i efterhand.

År 2000 gick Bertil Bengtsson i pension. Bengt Parliiden blev skolchef och jag blev utbildningschef. På den tiden var vi drygt 20 anställda på BRS varav jag hade 14 brand- och räddningslärare under mig. På skolan hade vi också tre pliktadministratörer eftersom vi svarade för all pliktadministration inom Luftfartsverket. Både när flygplatsbrandmännen var på utbildning hos oss och när de var i tjänst och i fortsatt utbildning på lokal flygplats. Jag kommer inte ihåg vilket år det var pliktlagstiftningen ändrades, men ändringen innebar i alla fall att våra vapenfria tjänstepliktiga flygplatsbrandmän efter lagändringen kallades för civilpliktiga. Men än viktigare för oss var att vi nu kunde konkurrera med övriga pliktutbildare inklusive Försvarsmakten om de bästa eftersom det nu stod fritt för män och kvinnor också för den delen, att välja om man ville göra värn- eller civilplikt. Det blev förstås ett litet lyft för oss men kanske inte så bra för Försvarsmakten när flera som säkert skulle passa in i jägarförband istället valde civilplikt och att bli flygplatsbrandmän!

Många av våra pliktiga flygplatsbrandmän var så motiverade av räddningstjänst att de fortsatte utbilda sig till kommunala brandmän, befäl, eller insatsledare inom flygplatsräddningstjänst. Fortfarande i skrivande stund har vi före detta civilpliktiga som arbetar inom flygplatsverksamhet som brandmän, insatsledare, brandchefer och till och med flygplatschefer. En före detta flygplatsbrandman blev Generaldirektör, Nils Gunnar Billinger. Först Generaldirektör för Post- och telestyrelsen och sedan för Luftfartsstyrelsen (dåvarande Luftfartsinspektionen och nuvarande Transportstyrelsen), rätt man på rätt plats! Totalt utbildade vi drygt 15,000 pliktiga flygplatsbrandmän under 50 år.

2001 hände något som jag aldrig förväntat mig. Riksdagen beslutade om att plikten skulle upphöra! Lika överklagt som att jag aldrig trodde att P6 skulle läggas ner men det hände ju också!

Nu utredde även Luftfartsverket hur utbildning av flygplatsräddningstjänstpersonal skulle skötas i framtiden. Jag var förstås inblandad i detta också. Något som innebar en del mindre trevliga arbetsuppgifter med att till exempel förse SRV och några andra intressenter med fakta om flygplatsräddningstjänstutbildning så att dessa organisationer skulle kunna offerera Luftfartsverket ett övertagande av utbildningen åt oss. Nu blev det lyckligtvis inte så. I samband med nedläggningen av BRS i augusti 2004 bildades direkt "nya BRS" med mig som Skolchef och jag fick ta med mig två av lärarna in i min nya organisation.

Från vänster lärare Kjell Blomkvist, före detta ubåtsjagare i Marinen! Bo Lindberg, ej tillhörande BRS men tillfälligt inlånad. Lärare Kjell Grahne.

BRS flyttades från att tidigare varit direkt underställd Generaldirektören till att tillhöra Arlanda flygplatsorganisation. Fysiskt flyttade vi tre från BRS stora anläggning i anslutning till flygplatsen till Brandstation öst vid den då nybyggda tredje banan på Arlanda. Jag fick administrativ hjälp från Arlandas organisation. Jag ledde sedan BRS fram till 2010 och under dessa år hade vi otroligt mycket utbildning.

2010 inföll och staten hade beslutat att Luftfartsverket skulle delas. Luftfartsverket skulle finnas kvar som myndighet och hantera allt som har med flygtrafikledning att göra. Flygplatsdrift i övrigt skulle ta hands om det nybildade statliga helägda bolaget Swedavia AB! Vadå Swedavia AB! Tidigare i denna artikel har jag ju nämnt Swedavia ett flertal gånger och som en organisation som var liten och letade internationella uppdrag. När Luftfartsverket skulle delas letades namn för flygplatsdriftdelen. Jag är helt säker på att man sneglade lite på olika grannländer och ni läsare listar ju ut dessa, Finavia, Avinor och

Isavia. Så Swedavia låg väl nära till hands och staten snodde det namnet och ”gamla Swedavia” heter numera LFV Aviation Consulting.

Jag tillhör Swedavia och en av våra koncernfunktioner. I samband med delningen såg Swedavia över sin organisation vilket även innefattade befintliga utbildningsorganisationer. De som fanns i företaget då var BRS på Arlanda, Säkerhetsskolan på Landvetter, Fältutbildningsorganisation i Norrköpings samt Ground Handling utbildningsorganisation på Bromma. Dessa utbildningsorganisationer slogs ihop och därmed var Airport Academy bildad. Årsskiftet 2019–2020 blev jag chef Airport Academy med ett utökat personalansvar. Utöver mina medarbetare på Academy har jag cirka tio medarbetare på olika platser i företaget/landet som jag tillfälligt lånar in vid genomförande av utbildningar eftersom min personalkostym inte är stor nog. Det är dessutom bra att ha lärare som faktiskt löpande arbetar operativt med det de ska utbilda inom.

FlygPLATSräddningstjänst. Det är viktigt att detta ord inte förväxlas med Flygräddningstjänst. Flygplatsräddningstjänst är det som bedrivs på marken och av en flygplatsoperatör. Till exempel mitt företag eller en kommunal- eller militär flygplats. Flygräddningstjänst är statlig räddningstjänst och bedrivs om ett luftfartyg är försvunnet eller anmält ett problem under en flygning. Till exempel kan detta vara att en motor brinner eller har slutat att fungera. Detta

kallas ”fara hotar luftfart” och staten genom Sjöfartsverket, ja det är Sjöfartsverket, svarar då för flygräddningstjänsten. Ett relativt vanligt exempel på fara hotar luftfart är när ett luftfartyg inför en landning inte får grönt ljus på att alla landningsställ är utfällda i låst läge. Det är då oftast så att det är instrumenteringen det är fel på och att ställen faktiskt är utfällda i låst läge. Oavsett så kommer då ett varningslarm utlösas på flygplatsen och flygplatsräddningstjänsten intar rätt position vid landningsbanan. Rätt position har med luftfartyget fel att göra, är det till exempel risk för nedslag före landningsbanan på grund av bränslebrist så grupperar man mer nära den delen av banan som flygplanets beräknade sättningspunkt ligger. Är det istället en höghastighetslandning så grupperar flygplatsräddningstjänsten mer sina fordon från mitten av banan och bortåt från beräknad sättningspunkt.

Under några år var BRS största kund på ett av de stora flygplatshotellen på Arlanda. I alla fall största kund då man pratar om en helhetslösning med övernattnings och alla måltider inkluderade. Vi hade ett mycket bra avtal med hotellet så det skulle vara rimligt för flygplatserna att låta sina kursdeltagare bo där. En gång per år hade jag ett möte med hotellets VD och vid ett av dessa möten var vi hos mig på brandstation öst. Efter rundvandring, besök på övningsplats och lite brandbilsåkning var det dags för kaffe och kaka. I fikarummet är det utsikt över hotellet och plötsligt sa hotellets VD ”det känns så tryggt att ha er så nära hotellet”. Mitt svar blev ”om hotellet brinner kommer vi att

sitta här och titta på!” Ni skulle sett minen hotelldirektören visade upp! Om det pågår flygtrafik får vi inte lämna flygplatsområdet. Vi är till för luftfart och så länge luftfart pågår kan inte flygplatsräddningstjänsten lämna flygplatsen oavsett hur mycket det brinner på närliggande hotell

För länge sedan havererade ett ukrainskt Tupolev 154 flygplan under inflygning till Longyearbyn på Svalbard. Några år efter olyckan hade jag förmånen att få åka till Svalbard för att på plats lära mig av räddningspersonalens erfarenheter och ta med dessa erfarenheter till oss på BRS som sedan kom till nytta för våra elevers kunskapsutveckling. Den 2 augusti 2005 havererade en Airbus A340 tillhörande Air France på flygplatsen i Toronto. Ett år senare genomfördes en konferens på plats i Toronto som jag också fick delta vid för att ta hem flera erfarenheter till nytta i vår utbildning.

På 1990 talet deltog jag nästan varje år på konferenser anordnade på olika platser i Europa av International Aviation Fire Protection Association (IAFPA) vilket var rena mumman för mig och skolan. Den enda lilla smolken i glädjebägare var att IAFPAs konferenser även hanterade andra flygplatsfrågor. Till exempel management och luftfartsskydd så hälften av konferenserna var ofta av mycket litet intresse för mig. Jag hade redan då hört talas om en annan organisation. Aircraft Rescue and Fire Fighting Working Group (ARFFWG) som var en amerikansk organisation men med internationell inriktning. ARFFWG höll årligen en stor

konferens i USA som var helt fokuserad på flygplatsräddningstjänst och lärdomar av haverier. Jag skickade in en reseorder om att få åka på en sådan konferens i mitten av 1990 talet. Reseorden avslogs! Jag fick dock bli medlem i gruppen och har så varit sedan 1995.

När nya BRS flyttade till Arlandas organisation testade jag igen om reseorder godkännande för en USA resa till konferensen 2005 som det året hölls i Dallas. Döm om min förvåning! Resan godkändes för både mig och för flygplatsbrandchefen på Arlanda. Arlanda hade helt enkelt lite större ekonomiska muskler. Sedan 2005 har jag varit på den årliga konferensen varje år till och med 2019. Det var även meningen att jag skulle åka på konferensen i augusti 2020 i Orlando. Av förklarliga skäl, Covid19, så ställdes den konferensen in.

ARFFWG är en väldigt duktig grupp på att anordna bra och lärorika konferenser och under de första åren jag deltog i konferenserna blev det nästan jobbigt. Jag hade så mycket matnyttigt med mig hem från föreläsare som tjänstgjort som insatsledare eller flygplatsbrandmän vid haverier. Det åtgick alltid mycket, men absolut nödvändigt, arbete i att uppdatera våra lektionsunderlag, PowerPoint presentationer och kursplaner. Vid en av konferenserna jag deltog i fick jag plötsligt mitt under en föreläsning skyndsamt ringa till kollegan på Arlanda. En brandmannautbildning pågick och jag visste att praktiska övningar i kylning av heta bromsar och släckning av brand i landningsställ

stod på programmet någon av de närmaste dagarna. Vi lärde ut fel! Den ICAO manual vi använde som rättesnöre i utbildningen var daterad till 1990. När manualen skrevs fanns bara stålbromsar i flygplan. Nu hade kompositbromsar gjort intåg vilket kräver ett helt annat tillvägagångssätt, både taktiskt och släckmedelsmässigt. I skrivande stund står vi inför flera utmaningar. Sedan många år tillbaka har vi haft litium jon batterier i luftfartyg men begränsat i mängd och begränsat till ganska få luftfartyg. Redan idag finns mindre luftfartyg som är helt eldrivna. Runt 2025 kommer vi att se kommersiella eldrivna luftfartyg med upp till 19 passagerarsäten. Förhoppningsvis kommer ICAO och den europeiska luftfartsmyndigheten European Aviation Safety Agency (EASA) vara mer proaktiva i att ta fram nya standards och rekommendationer för hantering av eldrivna luftfartyg ur ett räddningstjänstperspektiv.

Vid konferensen 2013 i Charleston var det årets keynote speaker en dam vid namn Vallie Collins. Vallie har överlevt tre haverier! Osannolikt! Ett av dem, det tredje och det mest allvarliga var Sully haveriet på Hudson River i New York den 15 januari 2009. Lämna ämnet där med konstaterandet att detta omöjliga var för henne fullt möjligt! Always Expect The Unexpected!

På den privata sidan så är mitt äktenskap med Anna Karin fortfarande ”up and running” och vi har hunnit vara gifta i 36 år nu. Vi fick två pojkar, en 1987 och en 1990. Jag gjorde sedan en andra lumpen och frågan är om det inte var den värsta jag gjort. Jag har ju förvisso

bara en annan att jämföra med! I samband med båda sönernas födelse var jag hemma de tio dagarna pappor normalt är hemma efter födsel. Vid årsskiftet 1990–1991 gick jag till Bertil och sa att jag skulle ta ut föräldraledighet och Bertil svarade ”men du har ju tagit ut dina tio dagar” och så var det ju. Men jag begärde nio månaders föräldraledighet under 1991 och den kunde inte nekas! Det var kul nio månader men så jobbiga. Jag hade båda sönerna hemma för i Uppsala på den tiden fick man inte vara hemma med en och ha den andra på förskolan. Jag sloknade nog på soffan varje dag Anna Karin kom hem efter arbetet! Troligen med massor av lämnad disk och tvätt åt henne! Å andra sidan var det trevligt emellanåt i Uppsalas lekpark där jag i stort sett var den enda manliga vuxna individen med blått förarbevis på barnvagn! Det blev aldrig aktuellt för sönerna att göra lumpen. Anna Karin och jag kände att det behövdes någon annan form av skolning för sönerna i stället så vi skickade dem till USA på varsitt High School år. Det visade sig vara väl investerade pengar som också blev fantastiska år för båda två. Kontakt mellan familjerna pågår alltså.

En vacker sommar dag den 8 augusti 1993 tog jag äldsta sonen till Stockholm för att kolla in Vattenfestivalen. Jag var ju främst intresserad av flyguppvisningen! I god tid innan uppvisningen skulle starta hade jag letat upp en perfekt plats för oss. Ett televerksskåp som sonen kunde stå på för att se bra. Uppvisningen startade och det var mycket häftigt att titta på men jag väntade ju förstås på att få se Saab 39 Gripen göra sin entré.

Till slut blev det dags och flygplanet flög in längs med Riddarfjärden för att strax påbörja en sväng och då såg jag att det inte stod rätt till. Jag sa till sonen att flygplanet kommer att haverera och sekunden efter jag sagt det sköt piloten ut sig och flygplanet havererade! Jag lärde mig genast två saker 1) eldsflammorna och röken som utvecklades såg precis ut som när vi övade på övningsplatsen på Arlanda, check på den! 2) när man är på en flyguppvisning är det inte bra om ett luftfartyg havererar och man har en ryggsäck på sig som det med stora bokstäver står LUFTFARTSVERKET på. Dålig check på den! Jag tog sonen i handen och ryggsäcken under armen och gick med raska steg längs med Stadshuset mot Stockholms Central för att åka hem till Uppsala. Ganska snart hörde vi i Vattenfestivalens högtalare låten ”du borde köpa dig vingar för pengarna” ljuda!

Jag har utnämnt mig själv till Aeroofil. Det finns de som står utanför flygplatser och spanar in och fotograferar flygplan men de kallas planespotters. Det sysslar jag inte med och mitt arbete på flygplats innanför stängslet ger ju mig också vissa fördelar. Dock så samlar jag på en massa annat inom flyg och därav att jag anser att jag är Aeroofil. Jag har flugit med 71 olika flygbolag, med 68 olika flygplanstyper och jag har varit på 140 flygplatser i världens alla kontinenter utom Sydamerika och förstås ej heller Antarktis om man räknar med Antarktis som kontinent. Anna Karin och jag bestämde oss för att flyga till Australien för att träffa yngsta sonen som var ute på en jordenrunt resa. Vi hade inte träffat honom på ett halvår. Jag hade vid

denna tid fortfarande inte flugit med Airbus A380. Utan att berätta några detaljer för Anna Karin så bokade jag resan till Sydney via London vilket ju är lite fel väg. Men det var ända möjligheten att hitta en resa som gav mig Airbus A380 till min samling utan alldeles för långa omvägar. Anna Karin vet sanningen nu men suckade bara när jag berättade för henne något år efter genomförd resa! Troligen är jag även ”Norringefil”. Jag innehar alla nummer av Norringen sedan sista numret 1975 och framåt inklusive alla årsböcker efter tidningen slutade tryckas. Också allt annat om lumpen, de olika skolorna med mera prydligt insatt i pärmar! Har förstås även den militära ID-brickan kvar som jag nyligen upptäckte att inristad blodgrupp är 0. Kanske inte den sämsta blodgrupp om jag tänker i ett Covid19 perspektiv. I övrigt så har jag varit engagerad i skolverksamhet och under åren våra söner gick i svensk skola var jag verksam i skolråd och i Uppsala Föräldraupprop under sex år med ständiga möten med politiker och skolpersonal.

Vid sidan om mitt arbete ägnar mig också mycket åt två favorit sysselsättningar. Matlagning, gärna grill och året runt! Den andra favorit sysselsättning är förstås att resa, något som delas av Anna Karin men det går ju lite sämre med den varan i dessa Covid tider. Vi grämer oss väldigt mycket att vi inte kunde vara plats i Japan i september 2020 när yngsta sonen tog sin Master examen på Waseda universitetet i Tokyo.

Jag är i skrivande stund 61 år och har absolut inga planer på att gå i pension i förtid och

om hälsan står mig bi inte ens vid ordinarie pensionstidpunkt. Jag har ett alldeles för bra arbete som jag älskar och en personalgrupp som inte skänker mig det minsta lilla problem! Jag är förstås väldigt medveten om att jag haft lite tur i mitt yrkesliv. Nerförsbacke i medvind och köttbullar på spisen. Men jag har också gjort ett antal RVIL. Jag är också en fortsatt mycket stolt Norring och troligen hade min väg i livet inte blivit så bra som den blev utan den militära delen vilket jag är mycket tacksam för!

Jag finns på arff.sweden@gmail.com
Tillika medlem i skånska regementens kamratförening i Stockholm

Av utrymmesskäl är Lars berättelse bantad. Den fullständiga berättelsen finns på vår hemsida under Nyheter daterad 20-11-20
<https://norrington.se/nyheter.html>

Redaktören

Från spanare till Systemföreträdare Stridsfordon 90

Det är den sjätte augusti och året är 1973. En akneprydd yngling blir upphämtad i Broby av en fotbollskompis för vidare färd till Kristianstad. Han går fram till vakten på P 6 och visar upp sin inryckningsorder, blir hänvisad till Livkompaniet för värnplikt på GS 1 med Kjell-Åke Jönsson som plutonchef och med Rune Hansson, Jonny Bengtsson samt Alve Bengtsson som instruktörer. Väl framme där börjar tankarna komma, vad kommer att hända de kommande 10 månaderna och vilka förväntningar har jag? Våren 1974 bestämmer sig ynglingen för att ge sig en chans att bli officer så när GS 1 slutar i maj så väntar GS 2.

1975 upplever han sitt första ”truppår” på sjunde kompaniet tillsammans med Kjell Svensson, Peter Ranvert och Roland Johansson.

Efter genomförd PK blir inriktningen spaning som sedan blev huvudtjänsten fram till regementets nedläggning.

1990 bestämmer sig, nu den något äldre mannen, för att karriärsväxla. Därför blir det inryckning på Karlberg hösten 1992 för att genomföra KHS/AK (KrigsHögSkolan/Allmän Kurs) och sedan KHS/HK (KrigsHögSkolan Högre Kurs) hösten 1993. Under tiden på Karlberg så genomför P 6 sitt sista värnpliktsår och planeringen för nedläggning är i full gång vilket påverkade tiden på Karlberg eftersom han inte kunde vara hemma på P 6 och påverka sin framtid. Det slutade med transport till Livgardet som på ett bra sätt tog han om honom.

Nu förstår säkert alla att ynglingen som ryckte in 1973 är artikelförfattaren så övergår nu till ”jagform”

Jag fick möjlighet att gå den första instruktörskursen på Strf 9040 hösten 1995 för Livgardets räkning vilket sedermera påverkade min resterande tid inom Armén. Flytta till Stockholm var aldrig något alternativ så när förfrågan kom från dåvarande PS att ta en kommendering till Skövde som Sakansvarig Strf 90 var beslutet enkelt och därmed påbörjades veckopendling som än idag fortgår. För ca 10 år sedan blev jag Systemföreträdare för Strf 90.

Tilläggas bör också att jag 1997 fick transport till P 2 men som tyvärr lades ner 2000. Fick då, glädjande nog transport till P 7 där jag fortfarande hör hemma.

Nu är det säkert många som funderar på vad en Sakansvarig och Systemföreträdare innebär så ska kort redogöra för det.

Som systemföreträdare leder man många verksamheter.

Foto: Magnus Swadding

En Systemföreträdare ska bland annat:

- representera användarnivån som stöd till HKV PROD/HKV (Produktionsavdelningen/Högkvarteret) ATS/FMV/FOI (ArméTaktiskStab/FörsvaretsMaterielVerk/FOrskningsInstitutet)) och förband,
- medverka, som stöd till HKV MSA (MaterielSystemAnsvarig), i den långsiktiga planeringen av materielsystemets utveckling,
- stödja HKV vid inspektioner och uppföljning av materielsystemet/-en
- utarbeta utbildningsplaner,
- utarbeta underlag till reglementen, instruktioner, anvisningar och bestämmelser,
- planera och leda alternativt delta i utveckling av metodanvisningar,
- leda användar-/brukarmöten med förbandens användarrepresentanter,
- leda - alternativt stödja - utvecklingen av stridsteknik, teknik, personal och metoder inom materielsystemet/-en.
- representera och samordna FM-stödet till FMV,
- delta i arbetet med systemutvecklingsplaner (SUP),
- medverka i utarbetande av förbandsmålsättningar (TOEM) och P/U-underlag (Personal/Utrustning),
- delta som sakkunnig i framtagande av säkerhetsinstruktioner,
- kvalitetssäkra, planera och leda alternativt delta i utbildning (kurser) enligt kurskatalog som är kopplade till aktuellt materielsystem

Som synes är uppgifterna både många och varierande vilket bidrar till att befattningen är både intressant, utvecklande motiverande. Hade dessutom den stora äran att få vara kurschef för Instruktörskurs Strf 90 mellan 1996-2006.

Utöver Systemföreträdarskapet så fick jag under 8 år stödja kaptenskurserna som handledare pansarskyttekompanichef vilket gav många fördelar i arbetet som systemföreträdare.

Då är det dags att gå in på huvudämnet i denna artikel, nämligen Strf 90 och börjar med lite historik.

Av ÖB perspektivplan i början av 70-talet framgick att våra stridsvagnar, främst 102,

skulle omsättas i mitten på 80-talet. Studier påbörjades för att hitta en billig lösning. Försök genomfördes med bland annat UDES XX 20, ett midjestyrt fordon med ovanpålagrad kanon (projektet döddes dock på grund av att när man skulle svänga lyftes fram- och bakändan upp för att minska bandanligningslängden, vilket innebar att den sjönk som en sten i mjuk mark). Erfarenheter från utformningen av dess bandaggregat och skrovform har dock bidragit med mycket till Strf 90).

Under tiden mekaniserades omvärldens arméer i en snabbare takt än vad man förutsett vilket utgjorde ett hot mot främst våra icke splitterskyddade fordon och förband. I FB (FörsvarsBeslut) 1977 beslöts

därför att armén måste mekaniseras varför stridsvagnsanskaaffningen sköts på framtiden och istället skulle REMO (Renovering och Modifiering) genomföras. Frigjorda medel skulle gå till mekaniseringen.

Studier påbörjades för att utröna hur detta fordon skulle vara beskaffat. I studien provades kring 1980 ett antal utländska fordon (bland annat engelska STORMER; SCORPION och SCIMITAR samt tyska MARDER) dels som kunskapsuppbyggnad och dels för att sätta fart på svensk försvarsindustri så att de skulle sätta igång egna studier. Framkomligheten hos dessa fordon var dålig i mjuk mark och direkt obefintlig i snö varför de inte var något alternativ.

I studien belystes olika scenarier som försvarsmakten då och i framtiden skulle kunna hamna inför. Härvid fann man en situation som det då inte fanns något fordon eller förband för att kunna möta (i den meningen att man har den framkomlighet och fart som krävs för att utmanövrera fienden), nämligen det fientliga kringgångsförbandet som framrycker mellan vägarna i övre Norrland i en terräng som innehåller mycket myrmark.

Som ett första steg i mekaniseringen beslöts att ta fram ett fordon att ingå i förband som skulle kunna lösa uppgiften, strid mot kringgångsförband.

I Systemplan 2 definierades huvudfordonet med en tänkbar kaliber mellan 25 och 60 mm. Sex fristående bataljoner skulle anskaffas/utvecklas som även skulle innehålla specialfordon (e (eldledning), stri (stridsledning), lvkv (luftvärnskanonvagn), bgbv (bärgningsbandvagn) och grk

(granatkastare)) byggda på huvudfordonets chassi.

Kraven på fordonet var i prioritetsordning:

1. Framkomlighet, främst i snö och myrmark
2. Förmåga att nedkämpa pskfordon i alla attityder
3. Hög tillgänglighet
4. Förmåga att bekämpa luftfarkoster, främst helikoptrar
5. Enkel att underhålla
6. Lång aktionssträcka och kunna transporteras på samtliga befintliga släp eller järnvägsvagnar
7. Stor utvecklingspotential.

Alla dessa krav är idag uppfyllda

1984 skrev regeringen på utvecklingsbeslutet av Strf 90 och 5 mkr avsattes för ändamålet. 1988 levererades försöksfordonen vilka egentligen var ett antal lösa chassier och torn för att medge ett flexibelt utnyttjande under försöken. Tre torn G 40, L 40 och L 25 där G 40-tornet hade prestanda som dagens lvkv förutom bildförstärkare som nattsikte och hydrauliskt rikt-system. Det var också försett med sikte på vagnchefsplats. L 40 och L 25 var handriktade torn med enkla sikten utan laser och mörkerkapacitet.

Kalibervalet för försöksfordonen var tvunget att tas 1987. De kalibrar som var aktuella var 25, (någon 30 mm kanon fanns då inte på marknaden) 40 och 60 mm. Den 60 mm kanon som var aktuell var en israelisk pjäs. Kalibern var intressant men israelerna kunde inte få fram en automatladdare varför denna föll bort. Istället granskade man Bofors 57 mm kanon. Vid en verkansjämförelse klarar inte 25:an att penetrera stridsfordon frontalt

vilket 40 och 57 klarar. 57:an givetvis med större verkan i det enskilda skottet men 40:an klarar att nedkämpa fler mål med medförd ammunitionsmängd varför 25 och 40 väljs för försöken. Att 25:an var med i diskussionen beror på att förbandet enligt TOEM (Teknisk Organisatorisk Ekonomisk Målsättning) skall kunna ta strid mot de stridsvagnar som ingår i kringgångsförbandet. Detta kräver en robot men att få till en lösning med skjutning från skyttplats var inte gångbart inom den ekonomiska ramen. Redan under fältövningarna inför försöken konstaterades att ett medfört markgrupperat robotsystem inte är någon lösning då det inte går att kombinera eldställning för akan respektive robot. 25:an är dock kvar som ”budgetregulator” om man inte skulle få råd att beväpna alla fordon med 40 mm.

Fem chassier avsedda för e/stri, lvkv, bgbv samt G 40 och L 25-torn (G och L är benämningar på tornet och siffran anger kaliber). Chassiet för L 25 var från början grkchassiet men då det beslöts att haubits 77 B skulle inköpas hade man dessförinnan taggat alla andra materielsystem i kanten och nu var bara Strf 90 kvar intakt ekonomiskt. Beslutet blev därför att omfördela 600 Mkr från Strf 90 till haubits 77 B. Konsekvensen blev då att grkpbv:n ströks ur Systemplanen. Chassierna hade inte lika stora skillnader som tornen men i ett avseende fanns en avgörande skillnad, nämligen koppling/broms styrning i alla utom bgbv eftersom bärgaren skall kunna bogsera och det går inte att göra med koppling/broms styrning.

Att gå in i 2000-talet med bildförstärkare som nattsikte var oacceptabelt och vi krävde

IRV (InfraRedVision) till vagnen. Försök genomfördes med ett ganska stort antal IRV:er. Vid jämförelse, av kostnadsskäl, med att ha en IRV i varje vagn, med relativt smalt synfält, mot att ha en IRV/pluton med stort synfält förordades IRV till varje vagn. Tiden till upptäckt av mål skilde sig inte speciellt mycket mellan de två alternativen däremot var det svårt för plutonen med bara en IRV att kunna invisa övriga vagnar på målet vilket gav dåliga duellvärden.

Den andra tekniska lösningen som vi hade synpunkter på var koppling/bromsstyrningen, att bromsa sig runt i myrarna var inte vad vi tänkt oss. Ett delprov var ett genomförande enligt driftprofilen under tre dygn för att se att vagnen i stort klarade detta utan att exempelvis träff-läget eller annat förändrades som krävde speciella åtgärder. Provet kördes från Ravlunda till Skövde (70 mil) med skjutningar på tillgängliga skjutfält längs vägen. Med detta som underlag men officiellt på grund av en lägre livslängdskostnad valdes överlagrat styrsystem till alla vagnar. Ett överlagrat system är dyrare i inköp men kräver färre reservdelar än koppling/bromssystem.

*Prov, försök och verifieringar genomförs oftast tillsammans med Försvarsindustri och FMV.
Foto: Magnus Swadding*

Ett år efter försökens inledning presenterade Bofors ett eget torn, E 40. Detta var ett torn som låg mellan G 40 och L 40 i prestanda. En intressant lösning var att vagnchefens riktdon var ett enhandsdon placerat vid stolens framkant, liknande en helikopterlösning. Det var dock ingen vagnchef som lyckades hantera detta främst beroende på att det kändes ergonomiskt fel att styra tornet med handen på ”golvet”.

I Systemplan 3 1991 som var underlag för anskaffningsbeslut förordades att Strf 90 skulle utrustas med 40 mm akan. Alternativet att ha en pluton per kompani eller en vagn per pluton med 25 mm akan ansågs inte effektivt då inte 25:an har nödvändig pansargenomträngningsförmåga och inte kan skjuta rb 56 (robot 56). Rb 56 organiseras därför i en separat rbpluton.

Grundvärdet vid ställningstagandet av den tekniska nivån på fordonen var att antalet fordon för att kunna fylla upp krigsorganisationen var överordnat den tekniska nivån. Med andra ord: de vagnar som nu beställs kan i framtiden uppgraderas, däremot kan vi nog sannolikt inte räkna med att i framtiden kunna beställa ytterligare vagnar efter slutleverans.

För att få råd med antalet vagnar går man således på den lägsta acceptabla nivån. Resultaten av genomförda försök är, med beaktande av att fordonet skall ingå i en bataljon som skall strida i väglös terräng i övre Norrland där medelstridsavståndet är 500 meter och stridstekniken utgår från att förbandet tar stridsställning och därifrån bekämpar fienden, att det inte är någon avgörande skillnad avseende träffsannolikhet mot markmål mellan

G 40 och L 40. Vår inställning var att det till och med kunde accepteras ett handriktssystem om vi kunde få IRV till alla vagnar eftersom det måste vara ett krav att kunna genomföra strid dygnet runt istället för att begära ”time out” vid mörkrets inbrott.

Man angav också att om Strf 90 skulle organiseras i förband i andra delar av landet skulle inte någon teknisk uppgradering ske utan man fick anpassa stridstekniken efter vagnens prestanda.

Under resans gång och fram för allt efter försvarsbeslutet 1987 då behovet av arméns mekanisering åter fastslogs så ändrade CA i Systemplan 3 inriktningen, och spridningen, av Strf 90 till att dessa skulle organiseras i en mekbrigad (I 19), två mekbat (LG) och ett mekkomp per NB (5, 13, 20 och 21) samt på sikt ytterligare en mekbrigad (P 4).

Den vagn som beställdes 1991 hade dagens UTTAS-sikte (UTTAS är benämning på siktet) med laseravståndsmätare (vilket var rimligt för att kunna använda spränggranat) och ballistisk streckplatta samt en IRV till var tredje vagn. De 100 första vagnarna var därför försedda med lyskastare. Vagnchefen hade ett riktdon som medgav grovriktning av tornet i sida.

Vid försvarsbeslutet 1992 lades ett antal förband ned bl.a. I 14 och I 17. Detta innebar att medel omfördelades till materielanskaffningsplanen. Till serieleverans 1994 hade då IRV köpts in till alla vagnar.

I Systemplan 3 angavs hur många mål som vagnen skulle bekämpa under sin krigsdriftprofil samt hur många fordon som skulle anskaffas som E- (ersättning) fordon. För att klara antalet mål behövdes tre ammunitionslastar per vagn.

Inskjutning är en viktig del då vapen/ammunition ska verifieras.

Foto: Magnus Swadding.

Under 1995 studerade FMV vad införandet av kalkylator och LK- (lågkänslig) ammunition skulle innebära. Studien visade att med en kalkylator skulle, p.g.a. den ökade träffsannolikheten, det bara krävas drygt 1,5 ammunitionslast för att nedkämpa samma antal mål som tidigare.

Genom införandet av LK-ammunition får vagnen mindre skador vid en träff i ammunitionslagringen p.g.a. att ammunitionen deflagrerar istället för detonerar som konventionell ammunition. Man har således större möjligheter att reparera en sådan vagn så att den åter kommer i strid. Med de korta stridscyklar som man såg fram över var det tveksamt om E-vagnarna skulle hinna transporteras till stridsområdet innan striderna var slut. Man beslöt därför att inte behålla några E-vagnar utan alla vagnar skulle krigsplaceras.

1997 infördes Verkanspaketet vilket bland annat bestod av:

- Kalkylator till 9040 innebärande uppgradering av skyttens sikte med ballistikberäkning samt ny streckplatta. Ny

riktkaraktäristik anpassad för bekämpning luftmål. Ny siktespanel. Förberedd för PFP (zonrörsprogrammering kulspränggranat 95) innebärande urtag gjorda i pjäs för HF-antenn och DC-kontakt, kablage (303 och 304) draget från pjäs till eleverande system vid vagnchefen samt från sikte till PFP (bakom skytten där gamla sikteselektroniken satt, denna plats är nu avsedd för PFP). Knapp PFP tillförd på riktdonet. Funktion på knapparna ÅTG och EKO införd.

- Införande av NAV 90 (GPS och kompass) utom i epbv (eldledningspansarbandvagn).
- Rörlig/styrd toppspegel för 9040, lvkv och epbv.
- Programmerbar ammunition till lvkv och pil 90 LK till 9040 och lvkv.

Verkanspaketet bekostades med, i huvudsak, att inte beställa den tredje ammunitionslasten och att ta bort lyskastarna och inte beställa lysammunition.

Vid försvarsbeslutet 1996 läggs NB 20 ned, som ditintills svarat för utbildningen av Strf 90 till samtliga NB. FB 96 lägger grunden för ny krigsorganisation (13 brigader) där pbv 401 och 501 skall ingå. Den krigsorganisation som fastställs 1997 (vilken vi fortfarande lever i) ger också en förändring av strf 90. I NB:na utökas till en 90-bat/NB. LG:s ena 90-bat vakantsätts och MekB 9 och 19 organiseras i mekbataljoner med Strv 122 och Strf 90.

Seriebeställning 4 läggs hösten 1997 på ytterligare 9040, stripbv och bgbv för att fylla upp den nya krigsorganisationen. För

att inte 122/90-bataljonen skall halta tas en ny målsättning för strf 9040 fram. Kraven är att vagnen skall kunna ha samma hastighet som Strv 122 i öppen och småbruten terräng samt kunna skjuta under gång med hög träffsannolikhet. Efter studier och provning av möjligheten till skjutning under gång beslutas att alla vagnar skall förses med gyro.

1999 levereras 9040A. Förändringarna var bland annat:

- 2-axligt gyro och accelerometer införs.
- Ny programvara i sikte och elcentral för att hantera gyrosignal och oberoende siktlinje.
- Funktion frontpansar. En funktion som gör att man kan använda kanonen även om skyttegruppen har stridsluckorna öppna. Nytt rikthandtag hos vagnchefen vilket ger möjlighet att rikta och skjuta med akan.

Tre versioner av Strf 9040 (A, B och C)

Foto: Magnus Swadding

2005 påbörjades arbetet med att ta fram ett UTTEM (Utkast Teknisk Taktisk Ekonomisk Målsättning) och senare ett PTTEM (Preliminär Teknisk Taktisk Ekonomisk Målsättning) REMO. Vi var en grupp som under ett flertal tillfällen satt ner och tog fram

9040B levereras 2000 och några av uppdateringarna var:

- Elstyrd slaghammare som ger en riktig skjutlucka.
- Ny programvara i sikte och elcentral.
- Reservsikte för skytt
- Nytt fjädringssystem med rotationsdämpare på 1, 2 och 7 pendelarmsstationen.

Man kan nu konstatera att det under perioden 1994-2000 skedde en konstant teknikutveckling från ”22 ton stål med streckplatta” till fordon med full eldledningsutrustning.

Problemet med alla dessa uppgraderingar är att vi i dag har väldigt många olika versioner av Strf 90 vilket gör det svårt både vad avser utbildning och reservdelsförsörjning.

nya förmågor samt det renoveringsbehov som fanns. I arbetet ingick även införande av Ledningssystem (SLB). Vi jobbade helt förutsättningslöst både vad avsåg teknik och pengar. Dock hade det i detta skede börjat glida mycket åt de internationella åtaganden

vilket fick ganska stor påverkan på vårt arbete. REMO Strf 90 skulle börja införas under 2012.

2008-2009 blev det stopp på allt arbete på grund av besparingsskäl. Det var då som även Grkpbv 90120 lades på is.

Ett uppdrag gavs till FMV att renovera och införa SLB. Efter offert svar från industrin insåg vi då att det inte ens fanns pengar till renovering utan enbart införande av SLB samt ersätta vissa obsoleta komponenter. Av detta blev det en produktbeskrivning som HB fick att arbeta utifrån.

En grupp med representanter ur FMV och FM (med undertecknad som huvudansvarig) samarbetade ganska intimt med HB för att försöka få till en så bra lösning som möjligt utifrån de ekonomiska förutsättningarna. Det blev till att både ”ge och ta” från alla tre parter.

2015 påbörjades ett arbete med att ta fram Grkpbv 90 (Granatkastarpansarbandvagn 90) som skulle bygga på de 40 chassierna som var avsedda för Grkpbv 90120 som lades ner. Först studerades om det skulle vara ett torn med eldrör likt Grkpbv 90120 eller om det skulle vara granatkastare grupperade i stridsutrymmet likt M 113. Ganska snabbt beslöts det för att gå vidare mer tornlösningen.

Det blev två eldrör som mynningsladdas inifrån med hjälp av en mekanism som lyfter upp granaterna i släpper ner dem uppför. 2019 påbörjades leverans vagnarna succesivt

och utbildning påbörjades på både I 19, P 7 och P 4

Hösten 2018 levererades så de första vagnarna som genomgått, det som felaktigt kallas för RENO. Det har inte genomförts någon livstidsförlängning utan huvudpunkten är införande av ledningsstödssystem samt ersättande av vissa obsoleta komponenter. Det vi inte fick (som var ett krav från oss) är bland annat:

- Renoverade fordon (livstidsförlängning)
- Ersättare till Kollsman (som är dagens IRV och den är från slutet av 80-talet)
- Programmeringsutrustning i alla torn (endast i D2). Med tanke på tillväxt och att D1 kommer ingå som skyttefordon så är strävan att få in den)
- Ersättare till bildförstärkare körning
- Ombyggda fordon till 71:a och 72:a
- Ombyggda Grkpbv 90
- Färre versioner/varianter

Familjen Strf 90 består idag av:

- Strf 9040 (D1, D2 och C) vilket är basfordonet i familjen och det som är avsett för pansarskytte- och mekskytteförbanden
- Epbv 90 (A och D) (Eldledningspansarbandvagn 90) är avsedd för eldledning på bataljons- och kompaninivå
- Stripbv 90 (A och D) (Stridsledningspansarbandvagn 90) är avsedd för olika staber
- Lvk 90 (A och D) (Luftvärnskanonvagn 90) är avsedd för luftmålsbekämpning inom bataljonen

- Bgbv 90 (A, C och D) (Bärgningsbandvagn 90) D har vapenstation istället för vapenhuv som beväpning, vilket innebär att de fått mörkerkapacitet, är organiserad i pansar/mekskyttekompanierna
- Grkpbv 90 (A) (Grantakastarpansarbandvagn) är avsedd för indirekt eldbekämpning inom bataljonen

Ett Strf 9040 har kört fast och får hjälp av familjemedlemmen, Bgbv 90.

Foto: Försvarsmakten

I skrivandes stund så har ett arbete med Fpbv 90 D (Funktionspbv) vilka är avsedda att nyttjas till DSG och pionjärplutonerna. Det blir två varianter, Dsgpbv 90 D (Driftstödsgruppspansarbandvagn) och Pipbv 90 D (Pionjärpansarbandvagn). Eftersom Armén ska växa till 9 bataljoner så behövs alla ”kanonvagnar” till skytteförbanden och då vi tog Strf 9040 A-torn och satte på E- och Stripbv 90 D så blev det 70 chassier över. På dessa ska en överbyggnad monteras på och en vapenstation (VS 90) tillföras.

Dessutom håller vi på med att ta fram ytterligare 20 st Grkpbv 90 där de chassier som vi tagit bort kanontorn ifrån ska nyttjas.

En livstidsförlängning planeras och även att genomföra det så kallade ”RENO” på alla vagnar.

Det innebär att ytterligare Strf 9040 A-torn kommer att monteras på E- och Stripbv vilket i sin tur frigör ytterligare 16 st chassier. Dessa (plus 6 st tidigare frigjorda) ska nyttjas för att tillverka 20 st Grkpbv 90.

Det finns idag en alldeles för stor mängd olika ammunitionstyper till Strf 90 så ett pågående arbete just nu är att minimera dessa så att det endast ska finnas programmerbar ammunition och pilammunition.

Därför håller vi på med att ta fram ny programmerar ammunition till alla ”kanonvagnar” Den vi har idag börjar närma sig slutet och måste ersättas. Eftersom Försvarsmakten nu åter är inriktad mot nationellt försvar så har luftvärnsförmågan åter fått stor prioritet och i det sammanhanget är Strf 90 det absolut bästa systemet inom Pansar- och mekaniserade bataljoner.

Vi har ställt två stora krav på den nya ammunitionen, den ska vara programmerbar och vara försedd med zonrör.

I förlängningen finns även ett REMO inplanerat men med begränsade ekonomiska resurser.

Kanske är det på sin plats att nämna lite data och prestanda för Strf 90 och börjar då med chassi.

- Fordonet har en 14 liters V 8 diesel på 550 hk
- Væxellådan är automatvæxlad med överlagrad styrning
- Tanken rymmer 550 l och aktionsstræckan är ca 320 km
- Totalvikten är 25 300 kg
- Max hastighet framåt är 70 km/h och bakåt 45 km/h
- Fordonet har dieselværmare för uppværmning av såvæl torn som chassi
- Fôraren har bildfôrstærkare för körning i mörker

Då går jag vidare med tornet.

- Är eldrivet med ett tvåhandsriktdon för skytten
- Har laseravståndsmätare
- Ett eldledningssystem med oberoende sikteslinje
- Är utrustad med IRV (InfraRedVision) för spaning och bekæmpning i mörker (nyttjas även dagtid)

Slutligen lite om bevæpningen.

- Huvudbevæpningen är en 40 mm automatkanon (40/48)
- Anvænds för att bekæmpa både hårda och mjuka mål på avstånd upp till 3 000 m
- En 7,62 mm ksp (M/39 på de ældre versionerna och M/58 på de renoverade) som sekundærbevæpning
- Ammunition som finns till huvudvapnet är
 - o Pilammunitiôn för bekæmpning av bepansrade fordon
 - o Programmerbar ammunition för bekæmpning av mjuka mål, luftmål och lætt bepansrade mål

- o Kulsprænggranater för luftmålsbekæmpning
- o Sprænggranater för bekæmpning av mjuka mål

Är kanske lite part i målet men Strf 90 är ett av de absolut bästa pansarskyttefordon som tillverkats vilket visar sig i den exportsuccé som blivit. Här har svensk försvarsindustri svenska Armén att tacka för mycket. Följande lænder har någon version av Strf 90:

- Norge (30 mm)
- Finland (30 mm)
- Danmark (35 mm)
- Nederlænderna (35 mm)
- Schweiz (30 mm)
- Estland (35 mm)

Om jag då återkopplar till den sjätte augusti 1973 och de tankar och frågor som ynglingen hade så var de befogade men efterhand som tiden gick så klarnade allt efter hand vilket har renderat i 48 år i Fôrsværmakten.

Som avslutningsord kan jag då säga att nedlæggningen av P 6 var vældigt olycklig och tråkig men med facit i hand så tillhör jag de som, efter några tunga år, verkligen hade lyckan att få en av de absolut bästa befattningarna. Det har dock inneburit många års veckopendling (1992-202X)

Vid tangentbordet

Ulf Krantz

Kapten i en växande Armé

I början av april i år damp det ner ett mejl med en bifogad fil i inkorgen från en för mig okänd person. Det visade sig vara en präst vid namn Christian Braw som under sin værnplikt tjänstgjort vid P6 som personalvårdsassistent. Christian Braw hade senare i livet gjort åtskilliga krigsfôrbandsovningar i skiftande fôrband, han har även tjänstgjort som instruktör i den estniska armén, som lærare hos Baltic Defence College och som instruktör vid Nylands brigad.

Mer om Christian Braw kan læsas på Wikipedia

https://sv.wikipedia.org/wiki/Christian_Braw

Redaktionen fann hans berättelse intressant så här følger den.

Redaktören

Fæltprästens berättelser

Det jag här berättar, har jag aldrig berättat för någon annan. Ingen annan behövde veta det. Familjen har fått små brottstycken. Jag var ju borta då och då, men mycket har inte ens min fru känt till. En gång frågade jag min sjælasörjare hur han såg på att jag ægnade så mycket tid åt fôrsværet. Han svarade: ”Jag tror att du behöver det.” Så var det. Livet som vetenskapsman och präst rymmer så mycket môte med nedrighet, illvilja och trôghet att næstan varje tjänstgöring i fôrsværet var som ett uppfriskande bad en strålende sommarmorgon. Varför var det så? Min son Andreas, som nu är yrkesofficer, förklarade det för mig: ”I fôrsværet är det resultatet som gæller.”

Min tid i fôrsværet började på bästa möjliga sætt 1967 på Kungl. Hallands regemente I 16 i Halmstad 1967. Min plutonchef var den oförgætlige fôrvaltaren Bengt Brandt. Fôrvaltare var en grad som gavs åt ett regementes mest framstående underofficer.

Detta kunde fôrvisso sægas om Bengt Brandt. Han levde helt och fullt upp till den gamla underbefælsinstruktionens klassiska formulering: ”Befæl skall fôræ med fasthet, jæmnmod och vælvilja.” Dessutom var han ett ækta original, och han vann med en gång våra hjærtan. Om man hade frågat honom hur han bar sig åt för att disciplinera 30 spralliga 18-åringar skulle han fôrmodligen inte ha fôrstått frågan. Han bar sig næmligen inte alls åt.

Fackutbildningen skedde i två omgænger, på Oscar Fredriksborg och på Solna-detachmentet. Dessa utbildningsveckor var præglade av hög ambition, tempo och kvalitet. Den fræmste av alla fôrælæsarna var Walo von Greyerz, civilfôrsværsöverlækaren som tjänstgjort i Helsingfôr under fortsættningsskriget. Hans bok Mænniskan och kriget blev en fôljelagare under hela tiden i fôrsværet. Vi, som skulle bli præster, utbildades tillsammans med blivande lækare, jurister,

apotekare och socionomer. Den helt riktiga tanken var att vi efter avslutad civil utbildning skulle placeras i utbildningar och tjänster i försvaret, där man kunde tillgodogöra sig vår civila kompetens. Jag hamnade på Norra skånska regementet, P6 i Kristianstad som personalvårdsassistent, vilket innebar att jag fick biträda personalvårdskonsulenterna med enklare och ibland svårare personalfrågor samt ha ansvar för en del fritidsverksamhet, t.ex. film och kurser. Jag hade en välvillig chef, Sven Sandmark, men det verkliga lyftet blev när överstelöjtnanten Sigurd Krappe tog mig under sina vingars beskydd. Han var vapenchef och förde befäl på det stora skjutövningarna med stridsvagnar på Ravlunda skjutfält. Det gjorde att jag fick tillbringa mycket tid i enkla fältförhållanden och se en verklig officer i full aktion. Sigurd Krappe var Bengt Brandts like och överman, en disciplinentusiast som en del var rädda för men andra älskade för hans goda hjärtas skull. Ett av de starkaste minnena är när Sigurd Krappe står vid en karta, omgiven av sina officerare. Han sätter fingret på en punkt och säger: "Vid den bommen står en post. Vem ser till att han får lunch?"

Något som liknade fältprästtjänst kom jag endast marginellt i närheten av. Sigurd Krappe använde mig för att lösa alla personalfrågor som kunde uppkomma på Ravlundafältet, som låg på ordentligt avstånd från P6. I detta ansvar ingick att se till att soldaterna kom till sina civila kurser inne i Kristianstad samt att ordna muntrationer, som kunde ge guldkant åt den ganska slitsamma vardagen på fältet, som var en mycket kall plats på vintern med kraftiga vindar från ett grått Östanhav. Det

största arrangemang jag ordnade var en kväll på Brösarps bio med Kristianstadsrevyn. Majoren Lars Rosander – som senare blev författare – gav mig dock en värdefull kompetens. Han lärde mig att fäkta. Detta hade jag nytta av i många sammanhang, också i försvaret.

Under min tjänstgöring i den estniska armén lärde jag långt senare känna den amerikanske översten Michael G. Viise. Han sade: "Fältprästen skall vara bland de främsta i idrott." Varför? Därför att fältprästen, som är en udda person i förbandet, behöver en kompetens som väcker respekt. Så var det med fäktningen. Jag blev tvåa i regementsmästerskapet på P6 våren 1974, och på Eksjö garnison kunde jag bli fäktninstruktör för de värnpliktiga.

Mitt första krigsförband var från Vendes artilleriregemente, A3 på den bataljon som ingick i IB 41, min Fars förband under beredskapen. Min förste bataljonschef hälsade mig med orden: "Gör vad du vill, bara du inte stör mig." Förutom att uttrycka en svag identitet sade mig orden att han inte visste vad han kunde ha mig till och inte ville ge mig sitt stöd i det jag gjorde. Vad kunde jag då göra? Jag gjorde en enkel förbandstidning. Den fick präntas och kopieras på spritduplicator. Arbetet tog mig runt till de olika kompanierna för intervjuer och presentation. Jag åkte alltid motorcykel. Ordonnanserna kunde alla lägena, och om det gick för fort påpekade jag att jag hade barn därhemma. På den tiden fanns det också en fältandaktsbok och jag hade lyckats få ut ett anseeligt antal och gick

runt på batteriplatserna, från pjäs till pjäs, och presenterade den. De som ville ha fick ett exemplar. Det fick gå fort och koncentrerat. När som helst kunde det bli eldsignalering. Med tiden fick jag mer medvetna chefer än den förste på Vendes. En av de bästa var Kjell Plantin, senare personalchef i Högkvarteret. Jag minns ännu hur vi stod i en skånsk bokskog och han sade: "Du kan bara leda människor, som du tycker om." Det har jag haft med mig sedan dess.

Något tillfälle att hålla korum på Vendes fick jag aldrig, men däremot en del enskilda samtal, som alla föll under biktens insegel. Men det var samtal som förutsatte att jag var på plats ute på kompanierna. Den fysiska närvaron var nyckeln till en positiv insats. Det var som för sjömansprästen. Han skall vara på båtarna. Han kan komma med tidningar och brev eller julgodis, men han skall vara där, och då öppnar sig möjligheterna. Det är bara när man är där, som man kan vinna förtroende – eller bättre uttryckt – som man kan förtjäna förtroende. Skall man vara där, skall man synas, och det gjorde jag när jag kom på motorcykeln, en gång om dagen till varje kompani. Det blev fler krigsförbandsövningar med Vendes. På en av krigsförbandsövningarna var jag den ende fältprästen vid IB 41 och fick hålla korum även på en av infanteribataljonerna. När jag kom fram sade chefen på platsen med ett leende: "Vi har själva en halv präst här." Det visade sig vara en teologie student som på grund av bristande politisk korrekthet inte blivit prästvigd än. Så småningom blev han ändå präst och gjorde en fin insats i Heliga

Korsets församling i Kalmar. Hans namn är Jonas Lockman-Lundgren.

Ett mycket lärorikt moment på en av övningarna med Vendes var stort skadeutfall, d.v.s. en förlust av mer än 50% av förbandet i sårade, försvunna och dödade. Det genomfördes med understöd av flygvapnet, som utförde ett fingerat angrepp med attackplan mot ett batteri. I övningen deltog försvarsöverpsykologen Ulf Otto med stort engagemang. Nu efteråt inser jag att övningen skulle fortsatt med reorganisation, d.v.s. det som sker efter ett stort skadeutfall för att få förbandet att fungera igen, även om det måste vara på en lägre nivå.

Våren 1991 tog jag kontakt med personalavdelningen på Kungl. Kronobergs regemente I 11, och verkligen, de hade en uppgift precis då. Den av regementets bataljoner, som ingick i Karlskrona Maringrupp, skulle sättas upp på Kostafältet. Där fick jag den bäste chef jag haft i något sammanhang, den unge majoren Sven-Erik Nilsson. Han visade mig förtroende från början, understödde mina initiativ och ledde bataljonen med fast hand. Detta var i augusti 1991. Det låg spänning i luften. De baltiska länderna var på väg att frigöra sig. I min kortvågsradio hörde jag hur människomassorna sjöng på Frihetstorget i Tallinn. Jag hörde braketen från Lenin-statyns fall. Det var BBC som hade en journalist på plats. Bataljonen mobiliserade på 28 timmar. Manövern hade tre alternativ som scenario. Ett av dem var kupp i Moskva. Den inträffade. Men scenen i Moskva ändrades

snabbt, när Boris Jeltsin trädde fram. Bland kamraterna i bataljonen fanns artillerichefen Tomas Bannerhed, som blev författare. Han var en strålande kamrat, humoristisk, lojal, pålitlig. Som författare blev han dyster men framgångsrik. Vid detta förband fick jag tillfälle att hålla korum. Ett artillerikompani var underställt från Vendes, så nu kunde jag alltså hålla korum för vendister, äntligen. Kompanichefen läste på egen begäran en dikt.

Författaren på väg ut på en jägarövning på Kosta-fältet 1991.

Sönerna Daniel och Mikael vinkar av.

Att jag rörde mig så mycket på motorcykel mellan kompanierna var en risk en av mina kamrater i staben, Lars Lenfelt, sade en gång: "Om jag vore bataljonschef skulle jag inte låta dig åka omkring sådär." Fältpästen är stabsmedlem, vilket innebär att han vet mycket om förbandet. Han får inte bli tillfångatagen. Därför skall han också enligt sin Röda kors-status ha pistol till självförsvar. Men man lämnade ogärna ut pistolerna, som hade en benägenhet att försvinna. Därför hade jag ofta automatkarbin. Min lösning var att jag inte använde Röda Kors-armbindeln, eftersom jag var felaktigt beväpnad.

Alternativet hade varit att inte vara beväpnad alls. Då hade jag behövt eskort för att kunna röra mig utanför stabsplatsen. Det var aldrig aktuellt. Men skulle jag kunna döda en fientlig soldat? Där står vi inför ett dilemma, som egentligen berör allt som har med försvar att göra. Om jag inte dödar honom och låter mig bli tillfångatagen, kommer fienden att plocka ur mig allt jag vet om mitt förband. De kan sina saker. Då kommer jag att orsaka mångas död. Men om jag försvarar mig mot dem som försöker ta mig tillfånga, kan jag också skydda mina kamrater.

Jag gick på somrarna många av de kurser som FBU gav: Det var fångtjänst, motortjänst, sambandstjänst, militärjuridik, NBC-tjänst, mintjänst, påverkansoperationer – psyops, vintertjänst. En av Börje Ernstssons kurser i ledarskap för hemvärnet tände intresset för den sektorn. Jag åkte på en veckokurs i ledarskap som visade sig vara gruppdynamisk och slutade med att ledningen tappade greppet och det hela utvecklade sig till mobbning. En av deltagarna förklarade att jag saknade människovärde. Jag var skakad. På väg hem fick jag skjuts med en äldre fanjunkare. Han sade: "Du borde skriva om det här. Det är många som är missnöjda med de här kurserna." Jag skrev en artikel till en liten tidskrift som då fanns, Fritt militärt forum. En tjänsteman hos arbetsgivareföreningen läste den och tog in den i deras tidning. Det kom uppdrag på uppdrag från de mest skilda håll om ledarskap, och av detta blev fyra böcker. Jag medverkade i det utbildningsreglemente som då utgavs för krigsmakten. Detta förde mig så småningom till den estniska armén, till

militärhögskolan i Tartu och till ett förband i den finska marinen.

Karlskrona Maringrupp avvecklades efter några år. Men jag fortsatte att ha kontakt med bataljonskvartermästaren Sven-Åke Matsson. Han fick en sjukdom som gjorde att han svalt ihjäl. Medan han satt i rullstol fick han och hans hustru vara med på en särskild övning för befäl på Kungsholms fort. Det var Sven-Erik Nilsson som med omtänksam blick gav honom tillfälle att en dag vara med i det sammanhang som betytt så mycket för honom. När han sedan avled förrättade jag jordfästningen. En pensionerad musiker från regementet blåste tapto vid graven. Även Sven-Erik Nilsson var med. Jag vill nämna detta därför att det förtroende vi ger varandra och får av varandra är ett mänskligt förtroende, som inte upphör med tjänsten. Det rör vid något mycket djupt hos oss.

När det stod klart att Maringruppen skulle avvecklas fick jag av Sven-Erik Nilsson rådet att söka mig vidare till Smålandsbrigaden, IB 12. Vid den första samlingen för befälet sade bataljonschefen Jörgen Rosén: "Du får två minuter på dig att tala om vem du är och vad du kan. Visa framfötterna!" Det var den bästa början jag kunde få. Här mötte jag förtroende från alla håll och främst från min närmaste chef, bataljonskvartermästaren Per-Erik Axing. Han blev en verklig vän. Jag fick nu också uppdrag i soldatutbildningen vid Eksjö garnison, i första hand vid sjukvårdsskolan men även vid utbildningen av KB-elever, som var en imponerande upplevelse. "Detta är blomman av Sveriges ungdom", sade en av

deras plutonchefer," de är svärmorsdrömmar allihop." Nu kom kunskaperna från FBU-kurserna till nytta på ett annat sätt. Jag utvecklade bl.a. ett utbildningspaket för motverkan av påverkansoperationer. Allt detta hade sin betydelse när jag sedan mötte dem i krigsförbanden. Det blev ett igenkännande och därmed en öppning för det som var min egentliga uppgift.

Tjänstgöringarna i Estland var korta med mycket lärorika. Överste Viise lärde mig en mycket god regel, som fältpästen har nytta av i stabsarbetet: "The less you, the more you are heard." Som präst i det civila får man tala mycket, förväntas att tala mycket och har alltid lyssnare. Här gällde det att var kortfattad, innehållsrik och entydig. Överste Viise hade tjänstgjort på en helikopterbas vid den laotiska gränsen under Vietnamkriget. Hans erfarenhet av gudstjänster i fält var att de skulle genomföras i små grupper, högst tio man. Han hade sett en fältpäst bryta samman. Hans reflektion var: "He should have maintained himself as a man who believed in God – and in the goodness of God." Fältpästen som bröt samman hade inte vårdat sitt eget andliga liv. Den militära miljön är slitsam, även i fred. Den sliter ned de andliga tillgångarna. Det behövs en ständig påfyllning av andlig kraft från regelbunden bibelläsning och bön och samtal med dem som delar hans tro. Utan detta är nederlaget oundvikligt och därmed är han oduglig för sin uppgift.

Vid en utbildning, som jag ledde vid Baltic Defence College i Tartu hade jag deltagare

från alla de tre baltiska länderna. Min uppgift var att vägleda när det gäller de friktioner som kan uppstå inom ett förband. Jag tog ett exempel från ett fredsförband, en överordnad upphäver en underordnads order utan att denne får kännedom om saken. Den underordnade, som upptäcker att hans order är upphävd, söker därefter upp den överordnade för att reda ut saken. Det hela genomfördes som ett rollspel. Situationen hade varit tänkbar vid ett svenskt förband, men flera av de baltiska officerarna reagerade häftigt. De hade den sovjetiska och ryska mentaliteten i ryggmärken. För dem var det otänkbart att en underordnad skulle kunna påpeka ett felgrepp hos en överordnad. I ett sådant system är staten och därmed varje överordnad en fiende, som det gäller att akta sig för och som man gärna kan lura.

En gång, när jag kom till en fältövning med FHS, hälsade mig chefen med orden: ”Välkommen! Bra att vi har en präst. Det ger förbandskänsla.” En annan gång, vid en övning i kärnvapenberedskap, frågade översten den närmaste soldaten: ”Var skall prästen vara om det verkligen blir ett kärnvapenattentat?” Soldaten svarade: ”Jag vill att han skall vara här.” Fältprästen likaväl som doktorn representerar något som hör till för att förbandet skall bli helt. Han är en symbolperson, liksom fanan, förbandstecknen och gradbeteckningarna är symboler. De får inte fläckas. Prästen som symbolperson gestaltar att livet är större och mer meningsfullt än det vi ser, att det finns en Gud och att vi kan få kontakt med och hjälp av honom. Då måste detta fungera för honom

själv. Till uppgiften för fältprästen hör att ”maintain himself”.

När jag gjorde värnplikt vid Norra skåningarna P6 var Göran Arlefalk spaningsgruppchef där. Han blev senare bataljonschef i Bosnien och gjorde en stor insats, när flyktingarna från Srebrenica efter massakern där strömmade ner mot Tuzla. Hans dagbok bör vara en grundläggande text för all utbildning i ledarskap.

Göran Arlefalk berättar där om en viktig och ofta förbisedd erfarenhet: ”Jag tog som min uppgift att stödja mina underställda chefer. Men vem stödde mig?” Det skulle givetvis vara den högsta ledningen. Så blev det inte. Här finns en aspekt av fältprästens uppgift. Chefen skall känna att fältprästen ser honom som sin chef. Han skall vara en som chefen har nytta av, alltid kan lita på, som är självgående och hela tiden tillför förbandet positiva impulser och kunskaper. Han skall finnas där, när chefen behöver vara människa, inte bara chef.

I den estniska armén lärde jag också känna en amerikansk marinpräst, även han med erfarenheter från Vietnam. Han hade en insikt, som jag har försökt föra vidare där jag kunnat. Det är att en förnedrad människa är en explosiv människa. Allt som kan få en människa att förlora sin självaktning lägger ut ett minfält i förbandet. Detta ger en aspekt av arbetet med folkrätten. Många soldater kan uttala sig ringaktande om folkrättens regler. Men att bryta mot folkrättens regler, att uppträda brutalt och grymt är något som

berövar oss vår självaktning och belägger oss med skam. När vi beläggs med eller belägger oss själva med skam är vi apterade minor. Därför såg jag mitt arbete med folkrätten – också på lägsta nivå – som en mycket viktig del av min uppgift.

Hur såg min förkunnelse ut? Den var mycket enkel. Jag tänkte mig att soldaterna hade varit mina konfirmander fem år tidigare, och så talade jag till dem som jag skulle talat till de unga män i min församling, som varit mina konfirmander. Jag påminde om att korset på min kragsspegel talade om Jesus, som kom inte för att låta sig tjänas utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många. Jag sade att han har förmågan att vända det värsta till det bästa. Det gjorde han redan med sin uppståndelse, och det fortsätter han med. På IB 12 hade jag tillgång till regementets nattvardskalk från 1710, och jag firade nattvard med den i Eksjö kyrka. Det var tydligt sagt att deltagande var frivilligt. På eftermiddagen mötte jag Jörgen Rosén och hans ställföreträdare Peter Creutz på kaserngården. De frågade: ”Tror du att det kommer någon?” Jag svarade: ”De som behöver komma, de kommer.” På kvällen var torget fyllt av bandvagnar. 190 av 600 var där.

Mitt sista krigsförband var en ingenjörsbataljon från Ing 2, som är traditionsbärande för bl.a. Smålands husarregemente, där min anfader Per Bengtsson Bäckman (d.1702) tjänade. Vid detta tillfälle hände också att det kom en särskild förfrågan från reptroppen om korum. Chefen sade: ”Vi har något till dig.” När jag kom hade de gjort ett altare med hjälp av ett snömaskeringsnät.

På altaret stod ett kors som en av mekanikerna gjort av smidesjärn. Troppchefen hade själv gjort den korsfästes kropp av grov ståltråd. Efteråt överlämnade jag korset till Ing 2 med hopp att det skall förvaras tillsammans med nattvardskalken.

Jag vill berätta detta av ett särskilt skäl. Liksom mitt korum med vendisterna i Kalmar Maringrupp och nattvardsgången i Eksjö kyrka är detta ett bevis på att fältprästen inte kommer bara som en udda person och en hälsning från en främmande verklighet. Det finns också här och där en öppenhet och beredskap att med glädje ta emot vad som är hans uppdrag och fullmakt – evangelium om Jesus Kristus till förvandling, kraft, uppståndelse och evigt liv.

En yngre version av fältprästen Christian Braw.

Som fältpräst har jag gjort många misstag. Några av dem har jag märkt själv. De flesta av mina misstag har kamrater och chefer taktfullt gått förbi. Jag har aldrig någonstans i det svenska samhället blivit så väl behandlad som i försvaret, alltifrån förvaltare Brandt till min siste bataljonschef, Johan Lindqvist på Ing 2. Jag har lärt mig hela tiden, men jag har aldrig blivit fullärd. Något av det jag har lärt mig har jag fått lämna vidare.

Mitt sista militära uppdrag var i den finska marinen, i ett förband som hade haft problem med missbruk av befälsrätten samt mobbning. Vad säger man om det? Det går ju inte bara att säga att så får det inte gå till. Min lösning var att jag gjorde ett scenario med ett fiktivt finländskt infanteriförband med likartade problem, där ledningen först misslyckades men sedan undan för undan kom på de rätta greppen så att allt till slut

blev nästan rätt. Det blev ett rollspel med deltagande av förbandsledningen på det aktuella marinförbandet. Det var oundvikligt att ett och annat från min tjänstgöring i Sverige, Estland och Finland hamnade i mina romaner om Jakob Sandman.

Nu stod jag där inför finländska officerare. Vem var jag att jag skulle försöka bidra med något till den ärorika finska krigsmakten? Jag kom från Sverige med så mycket ”erfarenhetsunderskott”. De tillhörde en krigsmakt som med oerhörda offer fyra gånger under ett sekel vunnit och värjt sitt lands frihet mot två av världens kraftfullaste stormakter. Jag kunde bara säga: ”Det uppdrag ni har gett mig är det mest hedrande jag har varit med om.” Det svar jag fick var detta: ”Jo, men int’ är det väl det ändå.”

R/Kapten Christian Braw, fältpräst emeritus

Norring i Irak - Rapport från kriget mot IS

Jag hade förmånen att få tjänstgöra i utlandsstyrkan med Försvarsmakten ett halvår i Bagdad från december 2020 till maj 2021. Här kommer en beskrivning av hur jag uppfattade situationen och mina upplevelser. Utan en viss bakgrund blir det närmast obegriplig. Historia, etnicitet, religion, geografi, ekonomi och politik spelar stor roll för tillståndet i Irak men också för relationerna till länderna runt omkring och regionala och globala stormakter.

Bild: Iraks geografi. Källa: Worldometers.

1 Ira

1.1 Geografi

Irak är ungefär lika stort som Sverige men det mesta är annorlunda. Områdena runt de Eufrat och Tigris är bördiga medan stor del av landet i övrigt är öken eller ökenartat slättland. Undantagen är områdena i norr mot gränsen till Turkiet och Iran som är bergiga och där det både regnar och snöar samt området i sydöst, mot Iran, med sankmark.

1.2 Befolkning och religion

Irak har en ung och växande befolkning på ungefär 40 miljoner. Den största staden är Bagdad med ungefär 8 miljoner invånare. Av befolkningen är 75-80% araber, 15-20% kurder och 5% övriga (Assyrier, Yazidier, Mandeer, Perser, Turkmener m fl). Arabiska och kurdiska är de stora språken men finns flera andra språk. Över 95% är muslimer varav 2/3-delar är shiamuslimer och övriga är sunnimuslimer. Religionstillhörighet följer inte nödvändigtvis etnicitet.

Bild: Schematisk fördelning av etnicitet och religion i Irak. Källa: al-Bayan Center, bagdad.

1.3 Ekonomi

Iraks ekonomi domineras av statliga bolag och exportintäkterna kommer nästan enbart från olja som man har gott om. Iraks ekonomi har drabbats hårt av krig och sanktioner och de senaste årens låga oljepriser. Omodern lagstiftning, utbredd korruption, nepotism, höga tullar och andra problem har lett till att Irak numera importerar mat, inte minst från Iran. Staten är beroende av lån och olika former av bistånd.

Bild: Iraks BNP per capita 1950–2008, i dollar och justerat för inflation och köpkraftsparitet. Källa: Angus Maddison, February 2010.

1.4 Styrelseskick och politik

Irak är en republik och man har haft flera allmänna val. Landet är på flera sätt heterogent och via konstitutionen försöker man minska risken för att någon grupp förtrycks. Väljarna har hittills röstat till stor del beroende på grupptillhörighet.

Med Iraks centrala läge i mellanöstern och stora oljetillgångar så konkurrerar USA, Ryssland och Kina om kontroll. Irak har tre regionala stormakter som grannar Iran, Turkiet och Saudiarabien som tävlar om inflytande.

1.5 Historia

1.5.1 Äldre historia

I området utvecklades högkultur för över 5 000 år sedan. Mycket av vår vetenskap, kultur och våra referenser kommer från området där Irak ligger. Området har haft många namn, delats på olika sätt och behärskats av bland andra Persien och Alexander den Store. Araberna erövrade området 637 e.Kr. och 1534, blev det en del av Osmanska riket.

1.5.2 1900-talet

Osmanska riket kollapsade i samband med första världskriget. Irak bildades av de tre före detta provinserna Bagdad, Basra och Mosul i Osmanska riket och 1921 blev det kungarike. 1958 infördes republik. Saddam Hussein tog makten i Irak 1979 och samma år avsattes Shahan i Iran av en islamisk revolution. Irak startade 1980 krig mot Iran. När det tog slut utan gränsförändringar 1988 var Iraks ekonomi i spillror. Kuwait hade ingått i den Osmanska provinsen

Basra men under långa perioder varit ganska självständigt och var ett brittiskt protektorat sedan 1899 och blev självständigt 1961. Irak hävdade hela tiden att det egentligen var en del av Irak och invaderade Kuwait 1990. USA lyckades få stöd i FN samt få ihop en koalition och i början av 1991 var Irak besegrat och Kuwait åter ett eget land. Sverige bidrog med ett fältsjukhus.

1.5.3 Gulfkriget 2003 och inbördeskrig

USA fortsatte att oroa sig för Iraks planer och 2003 anföll USA med en ny koalition Irak och efter 3 veckor hade man intagit Bagdad. Efter upplösandet av Iraks försvarsmakt, underrättelsetjänst och Baathpartiet utbröt uppror och så småningom inbördeskrig. 2005 hölls trots det parlamentsval men då som nu brister det i förtroende för parlament och regering. Nouri al-Maliki blev den förste premiärministern men han, liksom nuvarande premiärminister al-Kadimi och många andra politiker, är återvändare från exil. De sitter dessutom på makten till stor del med stöd från andra länder och med hjälp av utländsk trupp.

År 2011 drogs alla amerikanska soldaterna ut från Irak. Inbördeskriget fortsatte och en av parterna blev IS även kallat Daesh som har en komplicerad historia med sammanslagningar, splittringar och namnbyten. IS erövrade snabbt områden i Syrien och Irak och utropade 2014 ett kalifat. IS erövrade ca 30% av Irak och intog bland annat Iraks näst största stad Mosul. Många människor hade flytt inom landet eller till andra länder. Ca 2% av Sveriges befolkning har sina rötter i Irak och ännu fler från Syrien.

1.5.4 Kriget mot IS

USA försökte hålla sig utanför men var inte helt passiva. USA:s insatser mot IS i Irak och Syrien gavs 2014 namnet Operation Inherent Resolve (OIR) och samma år började man officiellt flyga över Irak. USA satte även in trupper på marken. Det gjordes på inbjudan av Iraks regering som tappat kontrollen över stor del av norra Irak och med IS på väg mot Bagdad.

Irakisk Shiamilis, som stöds av Iran, samt kurdiska Peshmergastyrkor gjorde stor del av jobbet på marken när det gällde att besegra IS men efterhand har även Iraks krigsmakt gjort större insatser. 2019 ansågs IS i huvudsak besegrat på marken då de inte längre hade kontroll över något område. Bedömningen är att det återstår mellan 5 000 och 10 000 aktiva IS krigare i Irak.

2 Läget på marken i Irak idag

2.1 Allt hänger ihop

Det jag så småningom märkte var att allting hänger ihop och alla kan emellanåt vara vän eller fiende med i stort sett vem som helst. IS är beroende av finansiering och därför inblandad i smuggling, droghandel, kidnappningar och annan kriminalitet. De kriminella som arbetar inom de områdena har nytta av samarbete med IS. Det finns flera andra grupper än IS som också attackerar Iraks försvarsmakt och koalitionen. Det är faktiskt så att det nästan enbart är andra än IS som beskjuter koalitionen. Många IED:er är små och det handlar om kriminalitet, maktkamper och utpressning snarare än krigshandlingar. Samma sak gäller en hel del skottlossningar. Inte helt olik situationen i Sverige.

2.2 Irak Security Force (ISF)

Iraks försvarsmakt, kallad Iraq Security Force (ISF), styrs och kontrolleras precis som Irak delvis på ett sätt som man kan kalla söndra och härska. ISF består inte enbart av armé, flygvapen och flotta utan även av andra försvarsgrenar som Border Guards, Federal Police, Counter Terrorist Service (CTS), Emergency Brigades, diverse Special Forces med flera. Vissa av dem kontrolleras av försvarsdepartementet, andra av inrikesdepartementet och ytterligare andra direkt av premiärministern. Flygvapnet är uppdelat och de olika ministrarna kontrollerar exempelvis olika delar. Till ISF räknas även ett flertal miliser varav vissa är Shiamiliser som mer eller mindre stötts och kontrolleras från Iran. Många av dem kallas med ett gemensamt namn för PMF (Popular Mobilisation Force) och är en del av ISF medan andra miliser står mer eller mindre utanför. Många av miliserna har någon form av koppling till något av partierna i Iraks parlament. Med andra ord har många partier någon form av egna militära styrkor. Partierna har i sin tur kopplingar till region, religion, etnicitet, stam, klan och så vidare. Både för Iraks armé och för miliserna gäller att de har varierande motivation, utrustning och stridsduglighet. Det finns risk att förbanden korrumpas så de omgrupperas emellanåt. Sedan något år leds eller samordnas ISF av det nyinrättade Joint Operation Command Iraq (JOC-I). JOC-I sköter framför allt långtidsplanering och de större operationerna som sträcker sig över större områden, längre tid och innehåller fler stora förband.

I nivån under är Irak indelat i Operational

Commands (OC) och där befälhavaren leder de dagliga operationerna självständigt. De varierar i storlek men kan liknas vid armékårer och kan innehålla förband från alla försvarsgrenar i ISF och olika miliser. Vilken nivå som styr vad är inte helt lätt att få klar för sig. Det underlättas inte av brister i samband och sekretess.

2.3 Kurdiska förband

I den norra delen av Irak finns det ett område kontrollerat av kurder med stort självstyre men det är inte ett eget land. Även deras förband är uppdelade i olika styrkor med iranskstött Peshmerga i östra delen och turkiskstött Peshmerga i västra delen. Till det kommer även andra kurdiska styrkor varav en kontrolleras av Kurdish Regional Government (KRG) och en annan är PKK. De kurdiska förbanden styrdes inte av JOC-I.

2.4 IS områden och strategi

Spänningen mellan det kurdiska styret i norr och regeringen i Bagdad medför att gränsdragningen är omstridd och samarbetet bristfälligt längs gränsen. Det har lett till att det finns en korridor av ingenmansland där IS, smugglare och andra kriminella kan uppehålla sig och röra sig ganska ostört.

Det finns flera andra områden där ISF inte har kontroll och där de grupperna också kan hålla sig undan. De är ofta lite mer otillgängliga, som bergstrakter eller öknar, men det kan även vara befolkade områden och städer. Områden där de kan vara anonyma, en stor del av befolkningen sympatiserar med IS eller få vågar motsätta sig dem.

IS strategi just nu, men även andra grupper,

går till stor del ut på att undergräva irakiernas förtroende för centralregeringen genom attacker mot infrastruktur och ISF men det som syns mest i media är attacker mot moskéer, marknader och andra platser där civila samlas. IS genomför många informationsoperationer. Målet på kort sikt är att rekrytera anhängare och förbättra sin finansiering för att senare kunna återta områden.

3 Insatsen

3.1 CJTF-OIR organisation och inriktning

Eftersom det är en koalition och alla försvarsgrenar ingår så kallas insatsen Combined Joint Task Force – Operation Inherent Resolve (CJTF-OIR). CJTF-OIR leds från US Central Command i Florida med HQ i Kuwait under en amerikansk generallöjtnant, numera en generalmajor. I Bagdad finns Military Advisory Group (MAG) med en amerikansk brigadgeneral som chef som arbetar tillsammans med cheferna för JOC-I. Under MAG finns Joint Operations Command Advisory Team (JOCAT) med en fransk överste som chef som arbetar med de olika sektionerna på JOC-I och i ledningscentralen. Numera nerlagda är de två Operations Command Advisory Teams (OCAT) som gav stöd på till ISF:s regionala staber. Men i Kurdistan fanns ett OCAT direkt under MAG.

Insatsen i Irak har kommit att inrikta sig i huvudsak på utbildning, rådgivning och materiellt stöd till Iraks styrkor medan insatser med ”special forces”, flygspaning och flyganfall har minskat och målet är att de ska minska ännu mer och ISF skall klara alltmer på egen hand. OIR skall stödja ISF

enbart i kriget mot IS.

3.2 Sverige i CJTF-OIR

Sverige är en av 83 länderna inom CJTF-OIR varav cirka 20 länder har personal på plats och tidigare har Sverige bland annat utbildat kurdiska Peshmergastyrkor och Irakiska Armén. Den delen av insatsen är avslutad och sedan något år fortsätter Sverige enbart med ett antal stabsofficerare i Bagdad och Kuwait. Det var inom den ramen som jag tjänstgjorde som rådgivare åt den Irakiska operationsledningen i Bagdad.

4 Mina upplevelser och erfarenheter

4.1 Resa, ankomst och Covidhantering

Vi landade med helikopter i Bagdad i början av december efter att ha flugit transportflyg från Storbritannien via Cypern till en bas i Irak. Sverige deltar i operationen av flera skäl och passar på att uppnå även andra målsättningar än att stabiliserad Irak och bekämpa IS. Det innebär samarbete med nationer som är viktiga för Sverige och där vi har flera andra

Foton: Äntligen på väg över Irak mot Bagdad i helikopter. Foto från författaren.

säkerhetspolitiska och försvarsindustriella samarbeten. I det här fallet framför allt USA och Storbritannien men även Frankrike och de nordiska länderna. Som en del i detta så samarbetade Sverige med Storbritannien när det gällde transporter och karantän på grund av Covid-19.

Vi hade därför suttit isolerade två veckor på en flygbas i England med Covidtest ett par gånger i veckan. Britterna hade ordnat det mycket bra men nu var vi rastlösa att komma igång. Dock inleddes tiden i Bagdad med fyra dagars "working quarantine" vilket innebar att man enbart fick befinna sig på vissa arbetsplatser, fick hämta mat och övrig tid vara i sitt boende. Vi fick inte delta i möten eller befinna oss i gemensamhetslokaler. Detta var nog en del i att antalet Covidfall var ganska lågt och emellanåt noll trots att vi bodde trångt och att en hel del personal reste in och ut i varje vecka. Andra regler som införts för att motverka antalet covidfall var munskydd, handtvätt och att hålla avstånd. Ifall någon smittades så isolerades inte bara

den personen utan även de som den personen varit nära senaste dygnet. De kunde vara frustrerande att sitta isolerad i 14 dagar utan att vara sjuk.

4.2 Arbetet inom Joint Operations Command Advisory Team

Inom Joint Operations Command Advisory Team (JOCAT) arbetade vi med rådgivning inom olika "War Fighting Functions" (WFF). De var Intel, Fires, air, Air Defense, Information Operations, Civil affairs, Sustainment och Operations och skulle stödja respektive motsvarighet inom JOC-I. Vissa funktioner ligger direkt under MAG som Assessment och Logistics. På Operations var vi tre personer, en italienare, en fransman och jag. De vi hade kontakt med inom JOC-I var Operations som var mitt ansvar och Planning som var fransmannens ansvar, medan italienaren var chef.

4.3 Stridsledare - en uppgift som inte fanns

Vi på Operations var ansvariga för att stå för OIR:s bemanning av JOC-I:s ledningscentral under dagtid vilket låste upp oss ganska mycket. På natten turades alla inom MAG om att gå VB.

Ifall irakierna i ledningscentralen önskade stöd så skulle de gå via oss på Operations. Eftersom målet var att de skulle klara sig alltmer själva ledde det till en del höjda ögonbryn på irakiska generaler när en svensk konstituerad reservmajor frågade vilka egna resurser de kunde sätta in istället och när, samt ifall de hade alternativa lösningar eller om den efterfrågade hjälpen ens var nödvändigt för att vinna kriget. Dock gick

samarbetet överlag mycket bra och ISF:s förmåga till flygspaning, flygattacker och samordnade operationer utvecklades. Den här uppgiften att, i princip, sitta som stridsledare fanns egentligen inte med i befattningsbeskrivningen men gav chansen att många timmar per dag umgås nära med många irakiska officerare.

4.4 Huvuduppgifter som gjordes på "övrig" tid

Det vi egentligen skulle göra var att ha regelbundna möten med operations- och planeringsledningen för att stötta dem inför de större operationerna eller med speciella uppgifter. De gällde både planeringsmetodik och koordinering av ISF resurser och de resurser som OIR kunde stödja med. De gällde för oss att hålla våra chefer och övriga rådgivare orienterade om vad som var på gång samt koppla in rätt rådgivare för att få ut bäst effekt av de gemensamma resurserna. Vi skrev rapporter och tog fram underlag inför möten inom olika delar av OIR och JOC-I. Som alltid så var en uppgift att ta fram och uppdatera rutiner och stående ordrar för vår egen verksamhet. Den dagliga rapporten byggde på den stabsorientering som JOC-I genomförde varje kväll. Den rapporten var en "kioskvältare" hela vägen upp till CENTCOM och de gånger vi av något skäl inte fick iväg rapporten på kvällen utan först på morgonen så gick telefonen och mailen varm.

4.5 Vem får veta vad?

Hela informationsstrukturen är intressant då den är som koncentrisk ringar av där

USA vet mest. Nästa mest vet Five eyes, där förutom USA även Storbritannien, Canada, Australien och Nya Zeeland ingår. Därefter kommer Five eyes +Frankrike, sen NATO, efter det MESF (Middle East Stabilization Force) där Sverige ingår. Det finns ringar utanför det också. Svensk personal får NATO security clearance men eftersom detta inte är en NATO-operation så spelar det inte så stor roll här.

Min italienske chef tillförde mycket genom att han hade gjort flera missioner tidigare i Irak och förstod kulturen bra. Han kunde även en del arabiska. Självt hävdade han dessutom att Irak fungerade ungefär som Italien vilket det verkar ligga en del sanning i.

4.6 Bygg relationer och ha tålamod

Den franske översten som var chef för JOCAT när jag anlände tryckte mycket på att ha tålamod och bygga relationer. För en gångs skull så satsade jag ordentligt på det. Kanske inte typiska prioriteringar för en pansarofficer men de gav bra utdelning och jag hade stor nytta av det resten av tiden.

Speciellt i början umgicks jag mycket de irakiska officerarna i ledningscentralen och satt sena kvällar på operationsledningens kontor utan att alltid ha något specifikt ärende. Det var fantastiskt trevligt och jag fick många oförglömliga minnen som när en Irakisk general sitter och deklamerar sina egna dikter mitt i natten och vi dricker te. Det är bara han och jag och tolken. Jag fick nypa mig i armen för att förstå att det hände i verkligheten.

Överlag så var många irakier väldigt öppna och vi hade intressanta och trevliga diskussioner om politik, kultur, språk,

religion och annat. Det var både allvar och skämt och mycket bjudande på godsaker. Jag hade tagit med mig en hel del pepparkakor. Några irakier var inte så religiösa och till och med öppet ateister medan andra var djupt religiösa. Irakierna ordnade julgranar till ledningscentralen under julen och önskade god jul och vi respekterade Ramadan och åt eller drack inte inför dem under den tiden. Våra kulturer skiljer sig åt på många sätt. Det gäller verkligen att ha tålamod och det finns flera skäl till det. Vi jobbar högt upp i en organisation som är under förändring och målen är långsiktiga. Kulturen i sig ser på tid och arbetstempo på ett sätt som skiljer sig från vårt. Värmen och diverse friktioner gör att saker oftast tar tid.

Nästan alla i koalitionen lärde sig lite arabiska fraser och seder. Jag provade på att fasta ett dygn under Ramadan. Att inte äta gick bra men att inte dricka sänker verkligen stridsvärdet rejält. Det hade samma effekt på officerarna inom JOC-I och de blev inte pigga förrän efter maten sent på kvällen. Jag undrar hur soldaterna ute i förbanden hanterar det.

4.7 Tolkarna

Det viktigaste kravet på tolkarna verkade vara att de var amerikanska medborgare. En nackdel var att få hade någon militär bakgrund och många hade problem med militära termer både på engelska och arabiska. Den bästa var en före detta irakisk högre officer som sen många år bor i USA som var fantastisk att arbeta med. Han hade varit kollega chef eller lärare till många av de irakiska officerarna.

4.8 Livet inom koalitionen

Även inom OIR hade vi många trevliga stunder. Vi hade julklappsutdelning, firade födelsedagar, det var cigarrkvällar och fennarna hade givetvis en bastu. Det fanns ett fint gym och ordnades en del tävlingar.

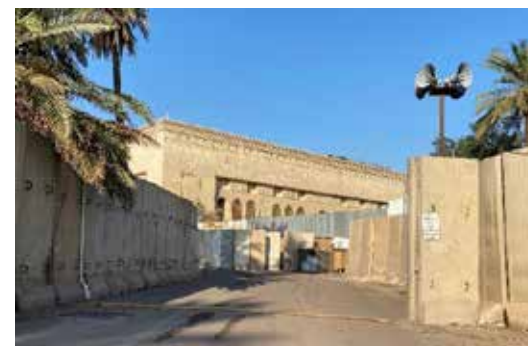

Den finska bastun, foto från författaren.

Det var ännu mer aktiviteter och service på stora basen i Kuwait men vi hade ju den begränsande faktorn att vi blev beskjutna emellanåt och levde under ständigt hot. Raketbeskjutning och drönarhot var nytt för mig och en spännande upplevelse. De amerikanska trupperna fick mycket julklappar och julkort från USA. Det var ofta från enskilda medborgare eller organisationer utan anknytning till någon på plats men som ville visa sin uppskattning och ge moraliskt stöd.

Det ordnades katolska och protestantiska mässor på olika språk och speciellt under jul och påsk var de fullsatta. Jag gick på den danska julmässan. Eftersom båda mina kollegor var katoliker så fick jag ta många jobbpas under påsken.

Området vi bodde och arbetade inom är ganska litet men det ligger ett stort palats som tillhört Baath partiet där och från taket hade man en fin utsikt över Bagdad.

Baathpartiets gamla palats, foto från författaren.

Utsikt från taket av Baathpartiets gamla palats, foto från författaren.

Vi officerare bodde oftast två och två i containrar med delad toalett och dusch. Det gick bra och både jag och den jag delade container med inredde med planscher och pynt efter högtid, kaffebryggare, svensk flagga, kylskåp och annat bra.

Boende i containrar, foto från författaren.

Det syntes att här bodde en Norring, foto från författaren.

Det fanns bra service i form av restauranger och caféer, frisörer, gym med mera. Butikerna hade en hel del och ville man ha något annat så kunde de ta hem det mesta.

4.9 Avslutning och hemkomst

När man är på plats och jobbar stor del av den vakna tiden så känner man sig oundgänglig men det är man som vanligt inte. Mot slutet låg temperaturen stadigt över 45C på dagarna och det kändes lagom att komma hem till den svenska sommaren. Mitt halvår hade överträffat förväntningarna men en del saker började jag bli trött på och annat längtade jag hem till.

Vi landade i Sverige på själva veterandagen 29 maj. Det firades med tårta i gryningen i en SAAB 340 över Västergötland. Efter avrustning och en fin liten ceremoni på P4 var jag åter civil. Väl hemma blev det först en sillunch på balkongen och sen en fantastisk sommar med familj och vänner, födelsedagar, stranddagar i Yngsjö och annat härligt.

Om Carl Petersohn

Jag/Carl Petersohn växte till stor del upp på olika orter i Skåne och gick gymnasiet på Österängskolan i Kristianstad. Grundutbildning på PBS spaning 1981-82, blev reservofficer och var spaningsplutonchef på 3.pbat tills förbandet lades ner. Flyttade då till Ing2 och har därefter tjänstgjort på diverse befattningar på olika förband. Har även varit engagerad inom hemvärnet och var bland annat stabschef och insatschef under branden i Västmanland.

Läste på KTH i Stockholm. Har flyttat runt och haft olika jobb på exempelvis ABB och AGA. Bor numera i Stockholm och arbetar på det finska energibolaget Gasum. Barnen har flyttat hemifrån. Föräldrarna bor kvar i Kristianstad.

NYTT OM NORRINGAR

50 år

0321 Helena Larsson
0515 Mattias Jönsson
1127 Patrik Helgesson

60 år

0217 Kjell Lautrup
0308 Mikael Fransson
0428 Bo-Göran Nilsson
0506 Håkan Ekblad
0802 Carl Petersohn
0807 Lars-Göran Matthiesson
0813 Sven Giselsson
0903 Anders Olsson
0918 Per Lindén
1022 Maria Andersson

70 år

0127 Bengt Heinmert
0131 Christer Berglund
0401 Eva Håkanson
0404 Lennart Eriksson
0429 Britt-Marie Klein
0503 Per-Åke Bergelin
0520 Martin Lovén
0609 Per-Lennart Karlsson
0618 Lars Alm
1105 Jerker Hartwall
1105 Gunilla Ljung
1107 Christer Ljung
1113 Boo Gaverus
1205 Elisabeth Hammarqvist-Arlefalk
1210 Göran Johansson

75 år

0105 Leif-Inge Nordström
0116 Christer Mjömark

0122 Göran Flyckt

0123 Göthe K Nilsson
0126 Anders Willinger
0303 Lars Bohman
0318 Kent Rosqvist
0321 Ulf Forsberg
0403 Lars Lindberg
0423 Sten Mårtensson
0426 John-Erik Persson
0502 Yvonne Nilsson
0517 Anders Forsgren
0625 Chester Stenkilsson
0712 Mats Welff
0729 Carl-Johan Nilsson
0801 Rolf Gustavsson
0828 Gunnel Malm
0904 Elisabeth Goldstein
0913 Tommy Paulsson
0914 Lennart Renbjer

80 år

0110 Ove Månsson
0214 Lennart Nilsson
0217 Kenneth Svensson
0303 Inger Nilsson
0308 Paul Nordström
0426 Ulla Johansson
0504 Leif-Åke Nilsson
0526 Christian Braunstein
0604 Gull-Marie Adméus
0615 Lennart Nordblad
0620 Olle Persson
0712 Bo Steen
0724 Karl-Gustav Thorsén
0812 Kjell-Lave Svensson
0818 Per-Uno Ottosson
0910 Jan Stoltenberg

NYTT OM NORRINGAR

1003 Bengt-Göran Nilsson
1016 Nils Göransson
1113 Kaj Davidsson
1116 Jan Åström
1123 Göran Åhäll
1129 Stig Avenstam
1209 Sven-Erik Engdal
1221 Bo Ingvar Jönsson

85 år
0213 Gunnar Nilsson
0219 Birgit Nilsson
0224 Anders Fjellkner
0301 Margareta Hanngren-Sallrot
0308 Inger Nordh
0327 Inga-Britt Persson
0419 Jan Andersson
0628 Bertil Jönsson
0706 Lasse Ydhag
0806 Lars-Olof Strandberg
0810 Åke Johansson
0902 Lars Jernryd
0922 Lars Åkesson
0924 Ann-Marith Andersson
1021 Sven Sjölin
1108 Lars Svensson
1203 Leif Hallberg
1215 Anne-Marie Persson

90 år
0107 Börje Nilsson
0130 Göran Holming
0202 Miranda Nordgren
0202 Olle Andersson
0215 Ulla Truedsson
0227 Börje Nilsson
0311 Sven Gustafsson

0420 Per Arne Palm
0425 Bertil Svensson
0930 Henry Barholt
1212 Karl-Erik Malmberg

95år
0209 Curt Bokelund
0301 Lars Sallrot
0310 Karl-Erik Brundin
0504 Åke Ingelmo
1205 Gustav Wennberg

TIDNINGSFONDEN

Ännu ett år har vi glädjen att redovisa en lång lista av ädla givare. ETT STORT TACK TILL ER ALLA. Tack vare Edra bidrag har ni nu denna årsskrift i Er hand. De influtna bidragen, stora som små, redovisas här i den ordning de influtit under tiden 2020-11-01 -- 2021-10-31.

Lars Bohman Tollarp, Ove Johansson Kristianstad, Lars-Henning Persson Kristianstad, Anders Wilinger Blentarp, Lennart Nordblad Åhus, Kjell Klemark Fjälkinge, Gun Nilson Malmö, Per Malmrup Råå, Lars Erlandsson Uppsala, Jonny Björck Blentarp, Thomas Engström Kristianstad, Inger och Bertil Larsson Fjälkinge, Åke Wessberg Kristianstad, Tommy Andersson Veberöd, Mikael Rubin Trelleborg, Jörgen Axelsson Lidingö, Per-Olof Hallqvist Lund, Tommy Jönsson Åhus, Bertil Ingelsson Upplands Väsby, Leif Jönsson Täby, Christer Lundh Stockholm, Åke Rosberg Hörby, Per-Åke Fredlund Sösdala. Lars-Gösta Hultberg Råå, Per-Lennart Karlsson Visby, Roland Appelqvist Kristianstad, Erik Rittbo Hörby, Peter Helgesson Åhus, Lars-Erik Widman Linköping, Göthe Nilsson Halmstad, Ronnie Åbrandt Kristianstad, Mats Svensson Kristianstad, Sylve Svensson Tyringe, Jan Seebass Åhus, Anders Sifversson Åkersberga, Boo Nelson Åhus, Kaj Klemark Kungsbacka, Inger Nordh Kristianstad, Elisabeth Ask Lund, Åke Johansson Åhus, Hans Engelborg Falsterbo, Bo Steen Halmstad, Rolf Olsson Hjärup, Bengt Lindqvist Helsingborg, Siv och Hasse Björnsson Kristianstad, Johan Nilsson Vinslöv, Tommy Höppner Bromölla, Göran Lindegårdh Solna, Christer Berglund Uppsala, Sonja och Göthe Andersson Kristianstad, Leif-Inge Nordström Tollarp, Rolf Kjellman Höllviken, Sten Krondell Rydebäck, Bo Hellström Koddeböke Markaryd, Lennart Nilsson Skövde, Ulf Larewall Simrishamn, Britt-Marie Lindau Kristianstad, Kjell Bengtsson Kristianstad, Sven Giselsson Ronneby, Bo Bengtsson Åhus, Lars-Erik Olofsson Vinslöv, Sven-Erik Olsson Kristianstad, Hayo Hirsch Karlshamn, Börje Nilsson Kävlinge, Carl-Johan Nilsson Åhus, Per-Olof Malmsten Fjälkinge, Mats-Olof Ström Hammenhög, Inger och Jan Lundahl Kristianstad, Karls Rosenqvist Malmö, Bo Olsson Halmstad, Karl-Erik Malmberg Helsingborg, Bo Karlsson Ljungbyhed, Christina Engström Åhus, Peter Carlsson Kristianstad, John Erik Johansson Åhus, Jörgen Persson Vaxholm, Kai Lodin Halmstad, Gunilla och Jan Appelqvist Åhus, Bengt Mohlin Tollarp, Åke Knutsson Tollarp, Per-Åke Anderberg Åhus, Göran Brobeck Kristianstad, Bengt Clausen Helsingborg, Gilbert Mossberg Skene, Kjell Jönsson Helsingborg, Bengt Kittel Sundbyberg, Rolf Norrman Kristianstad, Kjell Gustafsson Malmö, Kent Helgesson Enköping, Ingmar Nordström Växjö, Leif Dahlqvist Åhus, Christer Mjömark Sölvesborg, Jan Bergström Brösarp, Lennart Renbjer Spånga, Ulla och Lennart Persson Färlöv, Åke Ingelmo Älta, Rolf Tinder Göteborg, Barbara Westrup Åhus, Ingemar Brostedt Malmö, Håkan Birger Malmö, Bertil Andersson Tyringe, Carl-Gustaf Thorsén Köpingsbro, Göran Flyckt Åhus, Tommy Eriksson Kristianstad, Lars-Henning Strand Broby, Margaretha Hansson Kristianstad,

Lars-Olof Rubin Kristianstad, Nils-Arne Bidsell Simrishamn, Göran Larsson Lund, Jonny Oddstig Åhus, Ingalill och Kent Rosquist Sösdala, Ulf Krantz Kristianstad, Bo A. Wendt Hässleholm, Leif Hallberg Vellinge, Paul och Suzann Frisk Emerald Australien, Gunnel och Anders Bojs Kristianstad, Ann-Marith och Jan Andersson Kristianstad, Lars Bohman Tollarp, Bertil Ingelsson Upplands Väsby, Gunilla och Jan Appelqvist Åhus, Lars-Erik Josefsson Bjärnum, Roland Appelqvist Kristianstad, Åke Sahlbrink Tollarp, Eva och Lennart Eriksson Kristianstad, Anders Sifvertsson Åkersberga, Lars Jernryd Köpingsbro, Tommy Jönsson Åhus, Per-Olof Hallqvist Lund, Per Åke Fredlund Sösdala, Gert Lindell Stockholm, Thomas Engström Kristianstad, Jan Axel Thomelius Söderköping, Nils-Arne Bidsell Simrishamn, Bengt Lindqvist Helsingborg, Claes Göran Månsson Limhamn, Sonja och Göthe Andersson Kristianstad, Sten Krondell Rydebäck, Lars Bohman Tollarp, Bo Hellström Markaryd, Anders Wilinger Blentarp, Ingrid och Bertil Kleberg Kristianstad, Christer Mjömark Sölvesborg, Lars Erik Svensson Kristianstad, Gilbert Mossberg Skene, Torsten Brandt Kristianstad, Bo Karlsson Ljungbyhed, Lars Erlandsson Uppsala, NN, Birgit och Sven Almén Kalmar, Bo Bengtsson Åhus, Ulla von Rosen Kristianstad, Göthe Nilsson Halmstad, Inger och Jan Lundahl Kristianstad, Ingmar Nordström Växjö, Bengt Kittel Sundbyberg, Karl-Erik Malmberg Helsingborg, Lars-Henning Persson Kristianstad, Krister Weidenmark Visseltofta, Åke Svensson Kristianstad, Patrik Hansson Yngsjö, Åke Wessberg Kristianstad, Karl Erik Brundin Åhus, Per-Olof Malmsten Fjälkinge, Mats Ström Hammenhög, Tore Skärhed Kristianstad, Roland Persson Bromölla, Mikael Rubin Trelleborg, Peter Carlsson Balsby, Karl-Gustaf Karlsson Hanaskog, Peter Helgesson Åhus, Claes Dahlqvist Kristianstad, Lennart Nilsson Skövde, Rolf Kjellman Höllviken, Ernie Elofsson Vinslöv, Leif Nilsson Fjälkinge, Kaj Klemark Kungsbacka, Lars Björck Kristianstad, Göran Jeppsson Klågerup, Lars Svensson Åhus, Åke Rosberg Hörby, Kerstin och Eric Rittbo Hörby, Knut Ottosson Starfelt Ängelholm, Mats-Erik Nilsson Knislinge, Kent Åkesson Färlöv, Kai Lodin Halmstad, Jörgen Persson Vaxholm, Nils Arne Bidsell Simrishamn, Bo-A Wendt Hässleholm, NN, Gunnel Malm Tollarp, Åke Rosberg Hörby, Lars Bohman Tollarp, Stefan Forsberg Knislinge, Rolf Lindén Sölvesborg, Lars-Henning Persson Kristianstad, Christer Weidenmark Visseltofta, Åke Knutsson Tollarp, Åke Ingelmo Älta, Kjell Bengtsson Kristianstad, Ulla von Rosen Kristianstad, Nils Göransson Sölvesborg, Åke Persson Hilleröd, Rolf Norrman Kristianstad, Roland Appelqvist Kristianstad, Sven-Erik Olsson Kristianstad, Lars Jernryd Köpingsbro, Kerstin Larsson Vinslöv, Britt-Marie Larsson Hässleholm, Ingrid och Bertil Kleberg Kristianstad, Peter Helgesson Åhus, Lars Bohman Tollarp, Anita och Jörgen Lundh Önnestad, Matts Olof Olsson Kristianstad, Tommy Åkesson Kristianstad, Per-Lennart Karlsson Visby, Göthe Nilsson Halmstad, Anders Sifvertsson Åkersberga, Bertil Ingelsson Upplands Väsby, Mattias Jönsson Karlskoga, Göran Lindegårdh Solna, Tommy Jönsson Åhus, Tommy Höppner Bromölla, Per-Olof Malmsten Fjälkinge, Mikael Johansson Helsingborg, Per-Olof Hallqvist Lund, Åke Ingelmo Älta, NN, Lars-Gösta Hultberg Råå, Rolf Kjellman Höllviken, Leif Almqvist Enköping, Per Åke Fredlund Sösdala,

Bengt Kittel Sundbyberg, Bo Hellström Markaryd, Jörgen Persson Vaxholm, Uno Petersson Bromölla, Sten Ekstrand Häljarp, Christer Mjömark Sölvesborg, Christer Berglund Uppsala, Karl Rosenqvist Malmö, John Erik Johansson Åhus, Jan Jonsson Färlöv, Margaretha Steen Åhus, Leif Nilsson Fjälkinge, Anders Fjelkner Åhus, Lars Björck Kristianstad, Sonja och Göthe Andersson Kristianstad, Bengt Clausen Helsingborg, Patrik Hansson Yngsjö, Lars Erlandsson Uppsala, Ola Hallberg Vellinge, NN, Gunilla och Jan Appelqvist Åhus, Åke Rosberg Hörby, Åke Wessberg Kristianstad, Mats Welff Åhus, Peter Ranvert Kristianstad, Leif-Inge Nordström Tollarp, Roland Appelqvist Kristianstad, Bo Bengtsson Åhus, Ove Johansson Kristianstad, Arne Berntsson Kristianstad, Siv och Hasse Björnsson Kristianstad, K E Malmberg Helsingborg, Ingegerd Elofsson Kristianstad, Jerry Eklund Degeberga, Bo Lönnblad Vällingby, Bo Karlsson Ljungbyhed, Mats Ström Hammenhög, Peter Karlsson Balsby, Birgit och Sven Almén Kalmar, Marianne Stenberg Kristianstad, Rolf Norrman Kristianstad, Åke Knutsson Tollarp, Per Åke Anderberg Åhus, Cecilia och Jerker Westdahl Immeln, Ewa och Bertil Håkanson Åhus.

Innehåll

Kamratföreningens ordförande	2
In Memoriam	4
Till minne av Anders Bojs	5
Norringeåret som har gått	6
Hemvärnets nya förbandstecken	12
Från P6 till Swedavia	14
Från spanare till Systemföreträdare Strf 90	33
Fältprästens berättelser.....	43
Norring i Irak – Rapport från kriget mot IS	51
Nytt om Norringar.....	61
Tidningsfonden	63
Innehåll	66

ÅHUS
TRYCKERI & SKYLT
– Närproducerat sedan 1902 –